IULIU MOISIL

ARTA DECORATIVĂ ÎN CERAMICA ROMÂNEASCĂ

CU 154 DESENE ŞI ILUSTRAŢII COLORATE ŞI IN NEGRU
IN TEXT ŞI 56 PE TABLE

BUCUREŞTI
— 1931 —

www.dacoromanica.ro

IULIU MOISIL

ARTA DECORATIVA ÎN CERAMICA ROMÂNEASCĂ

CU 154 DESENE ŞI ILUSTRAŢII COLORATE ŞI IN NEGRU
IN TEXT ŞI PE 56 TABLE

INSTITUT DE ARTE GRAFICE E D. M A R V A N B-DUL PR. MIRCEA, 10 — BUCUREŞTI

www.dacoromanica.ro

Inchin această lucrare
amintirei părintelui meu
Grigore Moisil

www.dacoromanica.ro

TOATE ILUSTRAŢIILE DIN ACEASTĂ LUCRARE SUNT EXECUTATE DUPĂ FOTOGRAFIILE FĂCUTE DE AUTOR

www.dacoromanica.ro

PRECUVÂNTARE

Lucrarea prezentă este un produs al „mișcării culturale, economice și artistice" ce am pornit în județul Gorj, împreună cu alți câțiva prietini de idei și de muncă, în anul 1894 și a dăinuit până în 1905.

In capitala județului, în orașul Târgul Jiului, *am înființat, în 1894, un muzeu regional* „Muzeul Gorjiului", *care a fost sâmburele mișcării și în care am depus obiectele colecționate din județ, din toate punctele de vedere : etnografic, religios, istoric-geografic, artă populară, al științelor naturale, ș. a. Aici au luat mai întâi naștere așa numitele* cercuri culturale *și mai ales de aici a pornit o mare mișcare economică :* băncile populare sătești, *la 1897, la inițiativa subsemnatului. Aici am înființat, în 1900,* o școală de artă ceramică, *în care am cultivat pe lângă technica olăriei, aplicațiunea pe vase, etc., a splendidelor motive de artă țărănească, adevărata artă națională, care izvorește de-a dreptul din geniul poporului nostru.*

Pe lângă cultivarea motivelor de artă țărănească, în special de pe ouăle încondeiate de Paști, motive cari se potrivesc foarte bine la vase de tot felul, s'au cultivat în școala noastră și motive artistice după vechile noastre biserici și mânăstiri, apoi motive luate din cărți religioase, din pomelnice, hrisoave, manuscrise ș. a. ce aveam în muzeu sau luate din diferite publicațiuni relative.

Rezultatele acestei mișcări artistice din școala ceramică din Târgul-Jiului sunt expuse în lucrarea de față, din care reese apoi și influența ce ea a avut în țara noastră.

Deși această activitate a durat numai cinci ani, 1900—1905, ea a dat rezultate frumoase și țin de o datorie a le da publicității pentru a nu dispare...

Lucrarea aceasta n'ar fi putut vedea lumina dacă n'ar fi fost ajutată de unele autorități și anume de Onor. Ministeriu al Industriei și Comerciului ; de Onor. Ministeriu al Cultelor și Artelor și de Adminsitrația Casei Școalelor și Culturei poporului ; cărora le exprim adâncile mele mulțumiri.

In special mai exprim mulțumiri foarte călduroase d-lor Dr. L. Mrazec, *profesor universitar și fost Ministru,* Cezar Popescu, *Directorul secțiunii Industriei mari din Ministeriul Industriei, d-lui* Th. Alessianu, *Administrator al Casei Școalelor și d-lui* St. Brădișteanu, *Director general în Ministeriul Cultelor și Artelor.*

D-lui Eduard Marvan, *îi exprim de asemenea sentimentele mele de recunoștință pentru excelenta execuție artistică a operei prezente.*

București, 1 Martie 1931. IULIU MOISIL

www.dacoromanica.ro

I

ŞCOALA CERAMICĂ DIN TÂRGUL-JIULUI

Scopul înfiinţării ei.—Rezultatele.—Efectele.

O şcoală pentru cultivarea artei naţionale.

Incă din tinereţe, ca student la politecnică, căpătasem o dragoste deosebită pentru industria ceramicei, dragoste ce s'a potenţiat prin vizitarea a deosebite fabrici şi colecţii din feliurite muzee industriale şi de artă. Doriam foarte mult să cultiv ceramica naţională.

Stabilit dela 1894 în Târgul-Jiului (Gorj) am găsit aci un teren prielnic şi m'am gândit, că aici ar fi locul să se pună temelia unei industrii mai mari ceramice şi artistice.

In deosebite localităţi din judeţul Gorj (24 localităţi cercetate de noi) se găseşte pământ bun pentru fabricare de oale şi de alte vase, de aceea încă din timpuri vechi meşteşugul olăriei s'a deprins de mulţi săteni, iar „oalele de Târgu-Jiu" erau cunoscute şi apreciate în Oltenia şi Muntenia din vechime. Zeci de care încărcate cu produse de pământ din Gorj plecau, şi pleacă şi azi, la toate bâlciurile şi sătenii încasau sume bune, prin ce au început să ridice satele lor şi să ajungă la o bunăstare remarcabilă. In multe sate, din Gorj meşteşugul acesta devenise bănos pentru ţăranii olari.

Astfel învăţătorul Pantilimon Diaconescu, din comuna Vâlceaua, într'o scriere *) a sa zice: „In sat la Boboeşti, primarul, notarul şi cântăreţul au lăpădat slujba şi s'au pus să facă oale. La Peşteana s'au făcut toţi boeri, numai cu oale".

Asupra cestiunei de a întemeia o industrie ceramică mai mare am discutat mult cu bunul meu prietin, inginerul judeţului Gorj, **Aurel Diaconovici** şi cu **V. Rola Piekarski** şi în urmă am hotărât să înfiinţăm o „şcoală ceramică".

Scopul nostru era să pregătim terenul pentru a da o direcţie mai puternică ceramicei române şi pentru aceasta a pregăti elevi şi a forma lucrători dibaci, culţi, artistici, technici, cari să execute cât mai bine, mai solid, mai frumos şi mai artistic obiectele usuale, de gospodărie, dar şi mai fine, de artă, şi să aplicăm cât mai intens motive de artă naţională, la ornamentarea lor.

Voiam să începem dela simplele noastre forme de vase cu ornamentaţii româneşti, ce se găsiau pe ele, pe aceste să le cultivăm şi să cons-

*) *Poveşti* de P. Diaconescu, în manuscris, din bucata „Ce ne spune ceasornicul?" p. 38.

www.dacoromanica.ro

truim — bazaţi pe obiectele din trecut, — o artă a noastră specială, o ceramică artistică românească.

Voiam să formăm ateliere şi o fabrică cu elevii noştrii deveniţi buni maeştrii, prin cooperaţia tutulor, să răspândim această industrie peste întreaga ţară, să ridicăm bunăstarea meseriaşilor noştri, să formăm din Târgul Jiului un oraş de industrie artistică.

In Viena aveam, din timpul studiilor, un bun cunoscut, **Ion Wirnstl,** excelent pictor ceramist şi de vitrouri, care pe atunci lucra într'un mare atelier de pictură pe sticlă (vitrouri), al profesorului **Geyling,** dela Academia de arte frumoase de acolo.

Având pe acesta şi încă un maiestru de modelaj şi altul de technica ceramicei (ceramist) pentru început, şi o sumă potrivită de bani, ne gândiam că am fi putut realiza ideea unei şcoli ceramice.

In anul 1899 amicul din Viena era liber, căci eşise din atelierul profesorului Geyling, în urma unui concurs pentru executarea a trei mari ferestre (vitrouri) la o biserică jubilară din Viena, reuşind primul cu lucrările lui la premiul pus de comitetul bisericei şi astfel fu însărcinat cu executarea lor.

Artistul terminându-şi lucrările primi propunerea de a veni la Târgul-Jiului pentru realizarea ideii noastre. Intervenind la Ministrul Instrucţiunei publice şi al Cultelor, **Dr. C. Istrati,** care în toamna anului 1899 vizitase Gorjul, şi expunându-i proectul nostru îl aprobă. In anul 1900, luna Iunie, făcând o nouă vizită Ministrului, dimpreună cu profesorul **Ion Popescu-Voiteşti,** care se raliase la idea înfiinţărei acestei şcoli, proiectul şcoalei ceramice fu definitiv aprobat, ministeriul acordându-ne o subvenţiune de Lei 3.000 anual, ear Prefectura Gorj şi Primăria Târgu-Jiului anumite ajutoare (vr'o 1.700 lei).

După ce se aprobă de Minister şi personalul didactic necesar, la 9 Octombrie 1900 am deschis şcoala cu 42 elevi, aproape toţi din Gorj, absolvenţi de curs primar. Prezentându-se însă şi elevi cu clase gimnaziale şi chiar cu gimnaziul absolvit, deci cu cunoştinţe mai superioare am hotărât, împreună cu Inginerul **Aurel Diaconovici,** — care mi-a fost tot timpul cât am condus şcoala cel mai sincer sfătuitor şi preţuit colaborator — să facem două secţii şi anume : I secţia **elementară,** cu elevii de curs primar şi II secţia **artistică,** cu elevii, cari au terminat gimnaziul. Astfel am avut la început în secţia I-a 32 elevi, ear în secţia II-a 10 elevi.

Şcoala organizată de noi, după ideile noastre, s'a desvoltat foarte bine şi în fiecare an a luat avânt din ce în ce mai frumos, ear rezultatele au întrecut toate aşteptările noastre.

Şcoala a avut norocul să posedă doi mari artişti : **Ion Wirnştl,** un foarte distins artist şi dascăl şi **Ion Schmidt** recomandat nouă special, de directorul şcoalei ceramice din Znaim, nu numai ca excelent artist dar şi ca excelent metodist în predarea modelajului.

Aceşti doi artişti, oameni de deplină confienţă, pricepere şi de înţelegere ale ideilor noastre, au contribuit ca şcoala să dea rezultatele artistice

www.dacoromanica.ro

cele mai bune. Măestrii de technica ceramicei (ceramiştii) au fost şi ei buni, dar s'au perindat trei în timp de cinci ani şi fireşte că schimbarea profesorilor la o şcoală nu poate contribui la adevăratul progres. Totuşi progresele au fost destul de îmbucurătoare, după cum s'au dovedit la expoziţiile anuale din cei cinci ani, cât am condus eu această şcoală.

Obiectele de învăţământ au fost : Morala creştină. Limba română (citire, recitări, gramatică). Noţiuni de istorie şi elemente de istoria artelor. Aritmetica practică. Noţiuni elementare de mineralogie şi geologie ; de fisică şi chimie. Igiena (corpul omenesc ; regule igienice). Desemnul ornamental şi constructiv. Pictura decorativă. Modelaj în pământ şi plastilină. Technologia ceramică. In atelier : Lucrări de vase şi tipare la roată. Turnare de vase. Şmălţuirea, decorarea, pictarea lor. Arderea în cuptor simplu (ţărănesc) şi cu mufle. Gimnastică, jocuri.

La finele cursului complect elevii primeau o diplomă de absolvire.

Cursurile şcoalei le fixasem la început la trei ani. Deoarăce însă voiam ca elevii să fie cât mai bine, mai temeinic şi mai multilateral pregătiţi, am ridicat durata la patru ani. Am dat atunci o specială desvoltare şi fabricaţiunei de sobe de terracottă şi chiar montării lor (o meserie earăşi bănoasă).

Mai era în proectul nostru înfiinţarea unei secţii speciale de pictură pe sticlă (vitrouri), care nu exista în ţara noastră, o industrie de asemenea frumoasă, artistică şi bănoasă. Am şi început pregătirile şi comandasem mostre de anumite sticle, în vederea înfiinţării acestei secţiuni.

Şcoala noastră, care îşi câştigase în scurt timp un bun nume, a fost vizitată de diferite persoane marcante din cari amintesc următoarele : **Dr. C. I. Istrati; Spiru Haret,** ca ministru vizită expoziţiile din anii 1902 şi 1903; D-na **Eliza I. I. Brătianu ; Nicolae Densuşianu ; Dum. Sturdza ; Ionel I. C. Brătianu ; Dum. Onciul ; George Coşbuc ; Dr. L. Mrazec ; Dr. G. Munteanu-Murgoci ; Dr. Conrad Cichorius** prof. univ. Bonn ; **N. Iorga ; Sol. Haliţa ; Nic. Romanescu,** primar al Craiovei ; **Mih. Seulescu,** prof. univ. ; **General I. V. Năsturel ; Ion C. Grădişteanu,** fost Ministru; **Dr. Sava Athanasiu,** prof. universitar ş. m. a.

Şcoala a expus produsele sale 1) la „Expoziţia Asociaţiunei pentru înaintarea şi răspândirea ştiinţelor" din Bucureşti, 1903, fiind premiată cu „medalia de aur" ; 2) la „Expoziţia agrară", Bucureşti, 1904 ; 3) la Expoziţia „Asociaţiunei transilvănene" din Sibiu, 1905 şi 4) la „Expoziţia generală română" din 1906.

In vara anului 1904 şcoala a dat primii absolvenţi. Cu 12 absolvenţi angajaţi de „Societatea de bazalt" din Bucureşti s'a deschis prima faianţerie română dela Uzina de bazalt dela Cotroceni (Bucureşti).

In anul 1905 începură a se ridica nouri ameninţători asupra mişcării noastre culturale-economice. Persecuţiile politicianilor takişti s'au năpustitt tocmai asupra noastră, ajutaţi şi aţiţaţi de câţiva profesori, cari îşi urmăriau scopurile lor personale. Cu toate că şcoala dăduse în timpul celor cinci ani rezultate strălucite, cu toate că aveam sprijinul D-rului C. Istrati şi a d-lui Ion C. Grădişteanu, miniştrii din acelaş guvern, nulităţile politice avură mai

www.dacoromanica.ro

mare putere și mișcarea noastră fu aproape distrusă. „Politica lovește pe cei mai buni și îi decepționează. In schimb ea ridică pe toate secăturile, care știu să spună minciuni mulțimii și să-și târască viața ca râmele pe sub pământ și pe deasupra pământului" (C. I. Borca). Așa zisa politică este cancerul grozav ce roade orice progres în țara noastră.

Astfel izgoniți, urmașii firește că n'au urmat direcția noastră, totul a stagnat, a regresat. Toți : inițiatorii, colaboratorii noștri, toți au fost izgoniți — ca nimic să nu se mai amintească din ce a fost odată aci.

* * *

Țin de o datorie specială să amintesc aici pe scurt activitatea celor doi foarte prețioși colaboratori artiști, cari m'au ajutat cu toată dragostea, sinceritatea și desinteresarea la ridicarea frumoasei noastre școli, cari au înțeles foarte bine cultivarea artei românești și cari au suferit dimpreună cu directorul lor persecuțiile politicianilor ignoranți, răi, ticăloși și lipsiți de adevărat simț național.

1. IOAN WIRNSTL, fost maiestru de desemn și pictură la școala ceramică și la gimnasiul din Târgul-Jiului, s'a născut la Salzburg (Austria) în 1859. Urmă studiile la „Școala de arte industriale" (dela Oesterr. Museum für Kunst und Industrie) din Viena, apoi la „Școala specială de arte decorative, de pictură pe porcelan, sticlă și email" (Fachschule für decorative Kunst).

După terminarea școalei, la recomandație specială, fu primit în „Institutul de pictură pe sticlă" (vitrouri) de sub direcțiunea profesorului Rudolf **Geyling,** dela Academia de arte frumoase din Viena.

Wirnstl a executat în timp de 13 ani, cât a colaborat în acest mare institut, o mulțime de opere de artă din care notez aici unele :

Vitrouri biblice pentru o biserică din **Nancy (Franța),** precum și pentru catedrala **Sf. Ștefan** și pentru alte biserici din **Viena** și împrejurimi. Apoi pentru o biserică de misionari în **China** și alta în **Calcutta** (India), ear pentru palatul unui **principe indian** un vitrou reprezentând figura lui Zoroastru.

Pentru **capela particulară a arhiducesei Ștefania** (soția † arhiduce Rudolf), din palatul imperial din Viena, a lucrat un vitrou reprezentând pe Maica Domnului și Isus pe Muntele Maslinilor.

Execută apoi multe vitrouri de figuri medievale și din epoca renașterii pentru diferite palate, vile și castele din Austria.

Concurând și eșind primul cu proectele sale la concursul unor vitrouri pentru două biserici din Viena (**biserica jubilară din Breitensee** și alta din **Penzing)** părăsi Institutul lui Geyling și execută acele lucrări pe socoteala proprie. Vitrourile din Breitensee represintă : Judecata de apoi, Purtarea Crucei de Isus și Coborârea lui Isus de pe cruce și Impăratul Constantin căruia îi apare **Crucea.** „Cu acest semn vei birui".

Vitrourile din biserici sunt lucrate în vechiul stil gotic.

La 1899 fiind chemat de mine, a fost numit de minister — la propunerea mea — maiestru de desemn la gimnasiul din Târgul-Jiului, ear în

www.dacoromanica.ro

1900 la Şcoala ceramică, de desemn şi pictură ceramică. In tot timpul funcţionării sale aici a dat dovezi de mare artist, foarte priceput în arta sa şi în predarea cursului, producând mare plăcere elevilor, muncitor fără răgaz, înţelegător perfect al ideilor noastre. El a apreciat imediat arta poporului nostru, îndrăgind şi cultivând motivele naţionale şi aplicându-le cu cele mai frumoase rezultate. Rezultatele se pot vede din opera prezentă.

La Târgul-Jiului artistul Wirnstl a lucrat şi două splendide epitafuri pentru două biserici (Sf. Apostoli în 1902 şi Catedrala, ceva mai târziu). Aceste epitafe le-a lucrat în stilul vestitului epitaf dela Mânăstirea Tismenii (Gorj), reprezentând de o parte „Pogorârea de pe cruce", ear de alta

I. Wirnstl

„Plângerea la mormânt". Epitaful dela Tismana este cusut cu fire de aur şi de argint, pe mătase verzuie, de mâinile Doamnei **Maria alui Şerban Cantacuzino** şi a fiicei sale **Doamna Casandra** şi dăruit Sf. Mânăstiri Tismana în anul 1681 (7189) „să fie Măriei Sale de pomană". (Vezi ilustraţia mai jos).

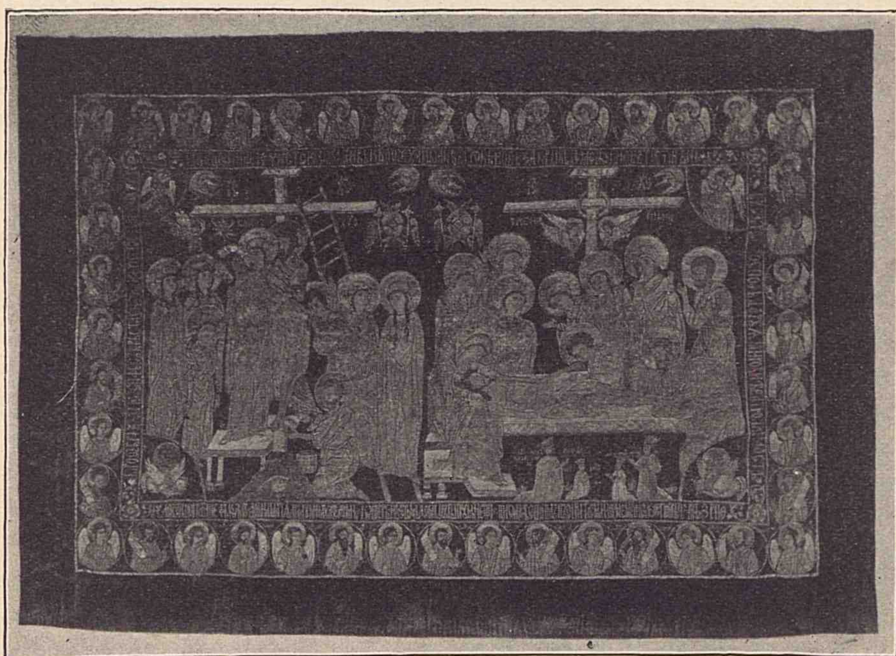
Această operă de artă veche şi de o admirabilă fineţe este bine păstrată şi astăzi în altarul bisericei Tismenei şi artistul nostru, inspirat de frumuseţea lui a imitat'o în cele două opere (epitafe), zugrăvind scenele cu colori de ulei pe mătasă vişinie (unul), pe mătasă liliachie (al doilea). Figurile sunt de o expresiune neîntrecută, ear armonia culorilor nu lasă nimic de dorit. (Vezi ilustraţia pe pag. 15).

www.dacoromanica.ro

O altă lucrare este un vitrou făcut de Wirnstl la Târgul-Jiului în 1906, cu ocazia jubileului de 40 ani de domnie al Regelui Carol I, representând o scenă istorică din începuturile familiei Hohenzollernilor. Vitroul a fost expus la expoziția jubiliară din 1906 și se găsește azi într'un pavilion-muzeu al Ministeriului Industriei și Comerciului din Parcul Carol, București.

După terminarea și acestei opere artistice politicianii takiști l'au izgonit dela școala ceramică.

In urma acestei izgoniri s'a intervenit la Ministeriul Instrucțiunei și a fost numit profesor la **„Secția pentru arte decorative"** a școalei de arte frumoase din București, la catedra de pictură pe porcelan, faianță și sticlă,

Epitaful dela Mânăstirea Tismenei (Gorj) cusute cu fire de aur și de argint pe mătase verzuie de mâinile Doamnei Maria al Domnului Șerban Cantacuzino și a fiicei Sale Doamna Casandra, dăruit Sf. M-ri Tismana în anul 1681 (7189), — «Să fie Măriei Sale de pomană».

unde a funcționat până la 1914. Și aici Wirnstl a cultivat arta românească, motivele poporane, la vasele și obiectele ce se lucrau după proectele sale, prin urmare a continuat influența școalei dela Târgul-Jiului, după cum se vede din deosebite vase reproduse în prezenta lucrare.

In timpul cât Wirnstl a fost profesor la școala de arte frumoase din București, a mai lucrat, în particular, multe vitrouri artistice, din cari înșir unele de cari îmi amintesc.

In București · Tablouri religioase la ferestre, la **Biserica Sf. Spiridon** (Calea Șerban Vodă); la **Biserica Sf. Nicolae** (Str. 11 Iunie); la o biserică din **Str. Călărași** și la **Seminariul arhiepiscopal catolic.**

www.dacoromanica.ro

La Pitești : La Biserica **Sf. Ion Botezătorul** (5 sau 7 ferestre, în 1914) și **Sf. George.**

La **Râmnicul-Vâlcii** și la **Turnul Severin,** la bisericile catolice.

La **Râmnicul-Sărat,** la o biserică : ferestre cu Răstignirea lui Isus

La Constanța : la Biserica Sf. Impărați Constantin și Elena, 12—14 ferestre foarte frumoase.

La **Hârșova,** 14 ferestre la Catedrală.

La **Ploești, Craiova, Bacău,** la diferite biserici din aceste localități.

De asemenea pe când Wirnstl era în București, a lucrat pentru mânăstirea Tismenei două frumoase vitrouri, — din însărcinarea poetului **George Coșbuc,** — întru amintirea lui Alexandru, unicul fiu al poetului,

Epitaf pictat după cel dela M-rea Tismenei, din 1681 de pictorul Ion Wirnstl, f. profesor de desemn la Gimnaziul și la Școala ceramică din Târgul-Jiului. (Pictat în 1902/3).

mort în 1915, într'un accident de automobil, în apropiere de Târgul-Jiului.

Vitrourile sunt așezate în Paraclisul M-rei Tismana și poartă în afară de figurile sfinte următoarele inscripții :

„Pentru odihna fiului nostru Alecsandru
Ție cu smerenie Te rugăm Doamne"
Elena și George Coșbuc.
și
„Sufletul Fiului nostru Alecsandru Coșbuc
Intru pacea Milei Tale Doamne odihnește-l".
Elena, George.

www.dacoromanica.ro

Declarându-se războiul pentru Unirea Românilor, Wirnstl a trebuit să părăsească țara, după 16 ani de muncă frumoasă, făcută cu toată dragostea și priceperea pentru arta națională, înapoindu-se la Viena.

In August 1922 a fost angajat de Institutul de vitrouri **„Maumejean Fréres"** din **Paris-Hendaye,** unde a lucrat până la 1928. Inapoiat la Viena decedă în Mai 1929.

Wirnstl a fost un mare artist, foarte priceput, de mult gust, foarte înțelegător și de o modestie fără seamăn.

2. IOAN SCHMIDT-FAUR, maiestru de modelaj n. 1883 în Znaim (Cehoslovacia), urmă școala specială de arte și meserii, secția modelaj, în orașul său natal, ear la 1901 angajat la școala ceramică din Tg.-

I. Schmidt-Faur

Jiului. Recomandat foarte bine de directorul său a corespuns întru toate scopurilor noastre. De o pricepere, talent și hărnicie deosebită a infiltrat elevilor dragostea pentru arta sa și a făcut progrese foarte mari cu elevii săi. O operă a lui dela școala ceramică este un mare vas, înalt de circa 1 m. 20, modelat de dânsul în argilă de Vaidei (Gorj), ars într'un simplu cuptor țărănesc și expus la „Expoziția Asociațiunei române pentru înaintarea și răspândirea științelor" din București, 1903 (vezi ilustrația).

La Iunie 1912 a părăsit școala ceramică trecând in asociație cu d. Titu Andreescu, fabricant la Craiova, și conducând atelierul artistic de sculptură decorativă de aci până în August 1915, când se stabili în București.

www.dacoromanica.ro

In afară de şcoală el a executat mai multe busturi ale diferitelor persoane din Tg.-Jiu, între cari amintim pe al lui **V. Rola Piekarski, Alex. Ştefulescu** ş. a.

După războí Schmidt-Faur şi-a desăvârşit studiile sale artistice la „Academia de arte frumoase" din Viena, cursul superior de sculptură monumentală (Grossplastik), sub profesorul Hans Bitterlich, renumitul autor al monumentelor **Impărătesei Elisabeta,** a lui **Gutenberg** ş a. Pentru excelentele rezultate ce el a avut la academie a fost premiat cu o bursă de călătorie artistică (Schwendenweinreisestipendium).

Revenit în ţară fu numit profesor de modelaj şi desemn la Scoala de Arte şi meserii din Odorhei (Ardeal), de unde în urma unei Expoziţii per-

OTELLO
Expus la Expoziţia de la «Maison d'art»
Bucureşti, 1923

Vas de teracota lucrat de I. Schmidt
în anul 1903. Inalt de 1 m. 20 cm.

sonale la „Maison d'art" din Bucureşti, în 1923, fu permutat la „Şcoala superioară de arte şi meserii" din Bucureşti, unde funcţionează şi astăzi.

In ultimii ani a expus la diverse expoziţii colective ale societăţii „Tinerimea artistică", „Salonul oficial", „Salonul Ateneului", etc..., fiind mereu elogios remarcat de critică .

După război a executat multe monumente, pentru eroii căzuţi, în diferite oraşe şi comune, ca la: **Târgul Mureşului,** comunele **Doamna** şi **Tarcău** (Neamţ), **Paşcani** şi **Buhuşi, Ocnele Mari, Pogoanele** (Buzău), **Devesel** (Mehedinţi), **Hârşova** (Constanţa) şi cel mai mare şi mai frumos monument războinic aşezat în piaţa principală din **Caracal** (înalt de 12.5 m.),

www.dacoromanica.ro

compus din trei grupuri. Apoi monumentele din **Slănic** (Prahova), **Nehoiaşi** (Buzău) şi altul la **Caracal** (pentru cimitirul Eroilor).

Dintre alte opere artistice de salon amintesc pe **„Otello”**, un bust (vezi ilustraţia), **„Don Quichotte”**, **„Potopul”**, apoi statuete şi grupuri din basmele româneşti ca **„Făt frumos cu Ileana”**, **„Făt frumos în lupta cu Zmeul”**, ş. a., apoi **„Pe gânduri”**, **„Durerea”**, **„Ciobanul”** ş. a. opere executate în gips, marmoră şi bronz, **bustul M. S. Regelui, Medalioane** (Ministrul **Dr. C. Angelescu, Generalul Averescu)** ş. a.

Faur a participat la mai toate concursurile de monumente mai importante, cu machetele cele mai reuşite şi repetat premiate cum a fost la

Statuia lui Mihail Eminescu la Iaşi
opera lui I. Schmidt-Faur.

concursul **„Avram Iancu”** din Cluj şi Târgul-Mureşului (2 premii), **„Corpul didactic”**, Bucureşti (premiat). **„Monumentul Aviatorilor”**, Bucureşti (a luat premiul al II-lea printre 18 concurenţi) şi în fine la trei concursuri pentru **Monumentul lui Eminescu Iaşi,,** al cărui comitet este compus din marele nostru scriitor **Mihail Sadoveanu,** profesorul universitar **Tafrali,** Colonel **C. Manolache, pr. Em. Vasiloski, V. Costin,** profesor la Şcoala de arte frumoase din Iaşi, **Şoarec** din partea primăriei şi **Andriescu** profesor. primind la ultimul concurs, premiul I în unanimitate şi însărcinat cu execuţia acestui mare şi frumos monument (vezi ilustraţia), care îşi aşteaptă acum desvălirea.

* * *

www.dacoromanica.ro

Din corpul didactic al şcoalei amintim pe următorii domni :

G. Beneş, ceramist. **Ştef. Bobancu** profesor, limba română. **I. Busuioc,** arhitect, Noţiuni de istoria artelor. **Aurel Diaconovici,** inginer, Noţiuni de istoria artelor. **Petre Chiriac,** inginer, desemn geometric-constructiv. **Ştef. Ciucianu,** profesor, noţiuni de istoria Românilor. **Pr. I. Mălăescu,** profesor, morala. **I. Moisil,** profesor, Technologia ceramică. Noţiuni de igienă. **A. Gh. Nicolescu,** măiestru de gimnastică şi jocuri. **I. Popescu-Voiteşti,** profesor, Noţiuni fizico-chimice. **D. Sbenghe,** artimetică. **I. Schmidt,** modelaj. **I. Wirnstl,** desemn ornamental, decorativ, pictura ceramică.

www.dacoromanica.ro

II

CERAMICA POPULARĂ

Arta populară românească se află în felul construcţiei caselor, bisericelor, a clădirilor de gospodărie, în porţile şi fântânile, în crucile, crestăturile şi săpăturile în lemn, în obiectele de tot felul ce ţăranii le întrebuinţează în gospodăria lor, în îmbrăcăminte, cusături, covoare, etc.

Fiecare casă ţărănească mai bogată, precum şi multe case boereşti se pot considera ca nişte mici muzee preţioase, interesante şi caracteristice pentru arta noastră populară.

Deşi foarte veche, arta populară a fost puţin studiată şi abia în timpurile din urmă a început a fi apreciată, au început a se colecţiona obiectele necesare studiilor, a le păstra în colecţii particulare sau în muzee.

Natura cea frumoasă a ţerii noastre, clima dulce, priveliştele splendide, viaţa în libertatea naturii, plină de cântecile păsărilor şi ale muncitorilor, aceeaşi limbă, port şi obiceiuri la toţi Românii, din toate provinciile româneşti, de mii de ani, toate aceste au favorizat desvoltarea artei populare româneşti.

Ceriul limpede şi de un azur transparent, cu multă lumină, şesuri întinse, câmpii mănoase, lanuri de grâu auriu, păşuni verzi... mai spre mijlocul ţerii coline acoperite cu pometuri, livezi, podgorii şi păduri... mai sus munţi uriaşi cu enormele şi fantasticele lor stânci, printre cari se rostogolesc zgomotoase şi grăbite apele cristaline, bogate în peşti şi în forţe hidraulice, toate aceste minunăţii naturale, fără seamăn, ale ţerii noastre, au înrîurit sufletul Românului, l'au făcut să simtă frumuseţile pământului său, l'au făcut artist.

In singurătatea câmpiilor şi a munţilor săi, ciobanii au devenit artişti, poeţi, sculptori în lemn, scobindu-şi capod-d'operile lor în bâte, în artisticele furci de tors,... pentru iubitele lor, care, la rândul lor, cuprinse de dorul flăcăilor lor dragi, zugrăvesc pe năfrămi, pe mărămi, pe cămăşile ce li le vor dărui, minunate cusături, fără seamăn de frumoase, de regulate, de simetrice şi de complicate, în colori aşa de admirabil şi de armonic combinate.

Românul e poet prin cântecele, doinele, baladele şi basmele lui ; este meditativ şi filosof prin proverbele lui, este artist prin dansurile lui voiniceşti şi cu adevărat estetice...

Manifestaţiunile artistice ale poporului nostru se vădesc deci în multe direcţiuni şi din foarte străvechi timpuri.

www.dacoromanica.ro

Poporul simte nevoia artei tot aşa, dacă nu mai mult, ca orice intelectual. El împodobeşte totul.

Sentimentul artistic al poporului nostru trebue cât mai mult păstrat întărit şi desvoltat astăzi, când foarte mulţi duşmani, interni şi externi, caută să-l îndepărteze dela artisticele lui îndeletniciri milenare.

Fabricele, modele, spiritul de imitaţie fals înţeles, a tot ce este străin, urât, — sau negustorii, al căror scop este câştigul lor personal şi nimic mai mult... iată o serie de duşmani ai artei noastre populare.

In contra acestora — şi a altora — trebue să luptăm cu toată stăruinţa, pentru conservarea artei noastre străvechi.

Multe ateliere săteşti — de ţesetorie — înfiinţate în ultimii douezeci de ani, la sate, de Ministerul Instrucţiunei publice şi al Cultelor (în special de Casa Şcoalelor), în care arta ţărănească se cultivă cu hărnicie şi după o specială conducere, au dat excelente rezultate, renăscând în multe localităţi portul naţional, unde dispăruse aproape cu desăvârşire, şi astăzi se cultivă tot felul de produse naţionale pentru casa ţărănească sau pentru ridicarea economică a clasei ţărăneşti.

Ce priveşte olăria sau ceramica populară ea este foarte răspândită la Români. Multe forme de vase, cu ornamentaţiile lor, sunt de o mare vechime şi ni s'au păstrat până astăzi.

Vasele cele mai originale, deci mai caracteristice, par a fi din judeţele dinspre munte. In vechiul regat găsim ceramica populară mai desvoltată în judeţele Mehedinţi, Gorj, Vâlcea, Argeş, Muscel, Dâmboviţa, Putna, (Vrancea).

Olăria din Ardeal, în ce priveşte mai ales ornamentaţia, a pierdut mult din originalitatea ei primitivă şi specific românească, fiindcă meşterii români au dispărut încetul cu încetul în foarte multe localităţi. In regiunea Bârgăului (Nord-estul Ardealului) ea mai este încă în mâna olarilor români şi destul de frumoasă, dar motivele româneşti au dispărut aproape de tot.

La Năsăud ultimul olar (Budic) ce mai trăia a dispărut acum vr'o 50 ani. In timpul din urmă a reînceput olăria din nou la Năsăud.

Saşii şi Ungurii au luat locul vechilor olari români şi prin situaţia lor favorizată de politica şi protecţia guvernelor străine şi duşmănoase Românilor, ei s'au înmulţit şi perfecţionat. Ceramică săsască a acaparat încă de prin sec. XVI-a sau XVII-a pieţele Ardealului şi aproape toate oalele, ulcelele, canele, farfuriile, blidele, ulcioarele ş. m. a. cu cari ţăranii îşi satisfac trebuinţele şi-şi ornamentează odăile sunt de origine aproape numai săsască. In suta a XIX-a au început şi Ungurii şi Secuii a se ocupa cu olăria şi mai ales în Ardealul de est, precum şi în părţile Clujului, Turzii şi Aiudului, pieţele s'au umplut cu olării făcute de Unguri.

In Oltenia şi Muntenia olăria s'a desvoltat acolo unde se găseşte — fireşte — o argilă bună pentru vase. Găsim aici pe lângă vasele mai mici, necesare gospodăriei, şi vase mari, multe de forme antice şi vase cu ornamentaţii în relief. Vase cu engobe albe, foarte originale, se găsesc pe la Leurdeni (Muscel) cu motive foarte interesante, curate româneşti.

www.dacoromanica.ro

Olăriile țărănești din județul Gorj sunt cunoscute în toată Oltenia și chiar în multe părți ale Munteniei. Ele sunt frumoase, elegante, de culori și nuanțe delicate.

* * *

In „Muzeul Gorjian" din Târgul-Jiului depusesem multe vase vechi, preistorice și cioburi, cu desemne scobite sau în relief ce am găsit în călătoriile noastre de explorare în diferite puncte ale județului Gorj. Astfel am găsit mari cantități la gura peșterilor dela Baia de fier, Polovraci, ș. a. de forme foarte interesante.

Știm că și în multe alte puncte se găsesc bogății mari de vase preistorice în acest județ.

In Ardeal, în apropiere de orașul Târgul-Mureșului, d. Filip (dela biblioteca Palatului cultural din acest oraș) a găsit în vara anului 1928, de asemenea cantități mari de olării preistorice de diferite forme și mărimi și chiar și cuptoarele în care s'au copt acele vase preistorice, la mare adâncime (2 m.).

Un număr de vase (oale, farfurii, blide, căni, etc), din Gorj a colecționat, pe la 1903—4 și d-l Ipolit Strâmbulescu, pictor și profesor la școala de arte frumoase din București, fiind însărcinat de † Ministru Spiru Haret să adune material pentru „Muzeul de artă națională și etnografic" din București, înființat atunci de Haret. O parte din aceste vase, pe care eu le-am fotografiat atunci la Târgul-Jiului și pe care d. Strâmbulescu le-a depus în muzeu, — le reproduc în această lucrare. Aceste vase sunt foarte caracteristice.

www.dacoromanica.ro

III

OUĂ INCONDEIATE

Aplicarea motivelor de pe ouă la ceramica artistică

In săptămâna mare, înainte de serbătorile Sf. Paşti este obiceiul la poporul nostru să înroşască ouă şi chiar să le „încondeeze", să-le „scrie", să le „impeneze", „să le înflorez e", adică să facă deosebite desemne, pe dânsele. La ţară, mai mult, la oraş mai puţin, mătuşele, bătrânele s'au îngrijit de mai înainte să-şi aibă gata condee pentru desemnatul pe ouă şi ceară galbină de albine.

Meşteşugul sau operaţiunile de a încondeia ouăle poartă diferite numiri, astfel se zice : a **împăna (ouă împănate)**, a **inflora** ouăle ; **scris,** (a scrie, **ouă scrise)** ; **săpat** (a săpa ouă, ouă săpate) ; **muncit** (a munci ouă, ouă muncite) ; **inchistrit,** (impistrit, a inchistri sau a impistri ouăle) ; impestriţat ; picat, impuiat ; de asemenea ouă **cu chicăţele** (picăţele, ouă picurate) ş. a. m. Ouăle se scriu, se inflorează cu condeiul (care în Basarabia şi Ardealul de nord se numeşte **cişiţă,** şi **ciolniţă,** pe Someş **bgizavă)**.

Condeele aceste sunt făcute dintr'o placă de alamă în formă de un tubuleţ subţire, de grosimea unui pai, cu un fel de floare la vârf, ca să se poată lega la capătul unui beţişor şi se leagă aşa ca condeiul să formeze cu beţişorul un unghiu drept. Condeiele şi-le procură de obicei bătrânele dela ţiganii lingurari sau fusari, cari cutreeră satele în postul mare, în schimbul a 2—3 ouă.

Stârcită pe vatră, sau lângă o mescioară, pe un scăunel sau buturugă, mătuşa iea din sîta plină de ouă, de lângă ea, câte un ou, îl încălzeşte cu mâna la para focului şi luând apoi condeiul din hărbul cu ceară, ce stă topită pe spuză lângă foc, trage cu o mână sigură fel de fel de linii, de desemne par'ca'r scri lui Roşu-Impărat. Ouăle au fost mai întâi spălate cu apă căldicică şi şterse cu ştergarul bine-bine, ca să nu rămână pe ele ceva ce le-ar strica la roşit. Apoi sunt puse în **împietreala,** făcută cu diferite substanţe : unele fac pietrele cu piatră acră, cu zeamă de varză sau zeamă de soc, de ştir sau de măcriş, într'o strachină. Se pisează piatră acră s. ex. şi aşa pisată se pune peste zeama de varză şi se bagă ouăle, rând pe rând, lăsându-se mai apoi să se usuce. După ce s'au uscat ouăle se pun în roşele. In împietreală ouăle stau 2—3 ceasuri. **Roşelele** se fac din lemn roşu, scoarţă sau băcan, (Lignum campechianum din America centrală), pus de Vineri seara în apa din oala de roşele să se plămădească.

www.dacoromanica.ro

Ouăle se fierb acolo, se scot și se pun într'un vas cu pelin, cu care se şterg. In loc de **lemn (scoarță) de ouă,** femeile întrebuințează și **foi de ceapă** (foaia galbenă ce învelește ceapa cum și coada funiei de ceapă). Se pune tot la plămădeală, de seară, și când se fierb ouăle, ies **galbene.**

Alte femei se folosesc de gâgâțele (dedeței) cu cari fac ouăle verzi ori pestrițe. Altele le fac negre, punând și **calaican** în roșele : ori galbene, punând boia galbenă în amestecătura de băcan și apă.

Culorile aceste se pot căpăta și cu alte substanțe sau buruieni știute de popor. Fețele — colorile — cari se pot combina sunt : ca ceriul, ca tămâioara, portocalie, galbenă, stânjenie (ca floarea stânjenului), verde mai închis sau mai deschis, ş. a. (Vezi : **„Din vieața poporului român”,** edit. Academia Română, vol. VII de C. Rădulescu-Codin și D. Mihalache și vol. XXIV de Tudor Pamfile și Mih. Lupescu, București, 1909 și 1914).

* * *

Foarte multe ouă au desemnele formate din linii drepte — geometrice (triunghiuri, patrate ş. a.) după cum sunt și motivele de pe cămăși și mărămi, fote, covoare, etc.

Deși distribuirea motivelor ornamentale e foarte diferită și de multe ori risipite în mod neregulat pe suprafața oului, — totuși este o unitate.

Motivele geometrice — ca și celelalte — sunt distribuite simetric în jurul unui punct sau împărțite în câmpuri.

Mare deosebire a sistemelor de orânduire, mare varietate în feliul interpretării naturii și a lucrurilor.

Valoarea, frumusețea, varietatea, corectitudinea, simetria motivelor depinde de abilitatea, de măiestria și iscusința țărancei.

De mare importanță este poate nu atât varietatea desemnelor, cât mai ales frumuseța și potrivirea colorilor. Femeile au un talent deosebit cum trebue orânduite colorile de fond, cu se pot inviora fețe prea întunecate, presărându-le cu puncte sau pete de colori mai vii, mai strălucitoare.

Coloarea roșie domină, dar nu roșul deschis, aprins, strigător, ci un roșu dulce, delicat, care se potrivește cu alte colori. (Victor Păcală în „Monografia comunei Rășinari”, pag. 54, 1912).

De obicei încep cu desemnul ce reprezintă **fierul plugului,** fiindcă mai întâi plugul se pune în brazdă primăvara.

Oricum desemnele de pe ouă sunt de o varietate și bogăție nesfârșită. Ele sunt luate din regnul animal și vegetal, apoi din natură (Soarele, stelele, razele), obiecte de gospodărie, mânăstire și obiecte religioase, viața zilnică, — dar isvorâte și din fantazia și capriciile țărancei.

Caracteristice și foarte obicinuite, afară de fierul plugului, și în mare număr, sunt desemnele ce reprezintă aripa vulturului, broasca, dar mai ales calea rătăcită (calea încurcată — drumul rătăcit, deci meandrul — labirintul) apoi cârligul ciobanului, crucea (svastica), foi, frunze și flori de diferite plante și arbori, apoi grebla, laba gâștei, păianjenul, Steaua (foarte des) ș. m. a.

www.dacoromanica.ro

Este de notat, că țăranii popoarelor străine, cari locuesc în România (sau în țerile învecinate) cum sunt Sașii, Ungurii, Secuii, Slovacii, Cehii... nu încondeiază ouă de Paști, ei le înroșesc simplaminte. Țăranca română are și acest talent de a înflora ouăle, precum lucrează minunatele ei ii, cămăși, fote, zadii, etc., precum face la rândul lui și țăranul cu casele, diferite obiecte casnice, bâte, furci de tors lână pentru dragele lor, etc., etc.

Obiceiul acesta de împodobirea ouălor este credem de origine traco-dacică.

*
* *

Desemnele, motivele, de pe ouăle încondeiate au anumite numiri. Am adunat și reproducem în această lucrare vr'o 270 numiri, din diferite județe ale României mari, după un număr de peste 500 ouă studiate. Este de remarcat, că mulțimea repetată a motivelor : **steaua, crucea** ș. a., deci cari reprezintă obiecte religioase în motivele de pe ouăle încondeiate, dovedește sufletul evlavios, religios, creștinesc al țăranului român.

Dar desemnele înfloriturilor aceste de pe ouă obicinuite la toți Românii, din toate provinciile românești, sunt și o dovadă de unitatea neamului românesc din cea mai mare vechime și de concepțiile sale, ca și de religiositatea lui de mii de ani.

*
* *

Desemnele sau motivele de pe ouă își au numirile lor sau anumite înțelesuri, simboale, potrivite cu obiectul pe care îl reprezintă.

In rândurile următoare dăm numirile culese, așezate în ordine alfabetică, indicând și județele lor de origină.

Aeroplan	Jud. Dorohoi.
Arbore	„ Năsăud.
Ardei	?
Aripa hultanului sau vulturului	„ Dorohoi, Putna, R. Sărat.
Aripile	„ Braşov.
Bobocei	„ Basarabia.
Brad	„ Braşov, Dorohoi, Ilfov.
Brad cu crengi	„ Năsăud.
Brăduţ	„ Neamţ.
Brâul	„ Câmpulung (Bucovina), Sibiiu.
Broasca	„ Braşov, Dâmboviţa, R. Sărat.
Butonaşi	„ Ilfov, Gorj.
Calea încurcată *Calea rătăcită*	„ Bacău, Braşov, Buzău, Dâmboviţa. Dorohoi, Muscel, Putna, Someş, R. Sărat, Tecuci, Tutova.
Cană cu flori	„ Neamţ.
Căngi	„ Tecuci
Căpăstru	„ Braşov.
Caprina 'n boltă	„ Braşov.
Căprioare	„ Năsăud.
Capul caprii	„ Dorohoi.
Caracatiţă	?
Cârcele de viţă.	?
Cârja popii	„ Dorohoi, Ilfov, R. Sărat.
Cârlige	„ Putna.
Cârligul ciobanului	„ Braşov, Buzău, Dâmboviţa, Dorohoi, Ilfov, Muscel, R. Sărat.
Cârligul popii	„ Sibiiu.

www.dacoromanica.ro

Cârlig şi drum	,, Ilfov.
Casă cu arbore	,, Năsăud.
Cercei Cerceluşi	,, Dorohoi, R. Sărat.
Cer cu soare	,, Năsăud.
Cerul instelat	,, Bacău.
Cireaşă, cireşe, Cireşică	,, Dâmboviţa, Putna. ,, R. Sărat.
Ciupercă, ciuperci	,, Ilfov, R. Sărat.
Clopotul	,, Dorohoi.
Cloşca cu pui	?
Coada cocoşului	?
,, curcanului	,, Putna.
,, curcei	
,, păpădiei	,, Sibiiu.
,, rândunelii	,, R. Sărat.
Coarnele boului	,, R. Sărat.
Cocoare	,, Putna.
Cocoşelul	?
Codricei	,, Covurlui.
Codru	,, Buzău, Dâmboviţa, Ilfov, Muscel.
Colţul babei	?
,, cânelui	,, R. Sărat.
,, lupului	,, Bacău.
,, porcului	,, Dorohoi, Muscel, Prahova, Putna, R. Sărat.
Copita calului	,, Dâmboviţa.
Coprina	,, Sibiiu.
Cornul berbecului	,, Bacău, Dâmboviţa, Putna, R. Sărat, Vlaşca.
Cornul boului	,, Putna.
Coropişniţa	,, Braşov.
Coteţul fără peşte	,, Buzău.
Crac de măr	,, Sibiiu.
Crâstelniţă	,, Dorohoi.
Creangă	,, Bacău.
Creangă de răchită	,, Dorohoi.
Crenguţă de brad	,, Someş.
Creasta cocoşului	,, Braşov, Dâmboviţa, Tecuci, Vlaşca.
Creasta găinii	,, Sibiiu.
Creasta pupezii	,, Dorohoi, Ilfov, Putna.
Cruce, Cruce de drum	,, Bacău, Gorj, R. Sărat, Severin, Sibiiu.
Crucea Mielului	,, Muscel.
,, Răstignirii	,, Câmpulung (Bucovina).
Cuibul crângului	,, Muscel, Putna.
,, cucului	,, Muscel.
,, grangului	,, Muscel.
,, vulturului	,, Putna.
Cuib de rândunică	,, Dorohoi.
Cuiburi	,, Dorohoi, Putna.
Cuiul carului	,, Dorohoi, Putna.
,, grapei	,, Dorohoi.
,, plugului	,, Bacău.
Cumpăna fântânei	,, Dorohoi.
Desagi	,, Dorohoi.
Desagii calicului	,, Putna.
,, popii	,, R. Sărat, Tutova.
Drumul beţivului	,, Putna.
Drumul (calea) rătăcit	,, Braşov, Dâmboviţa, Muscel, R. Sărat, Tecuci.
Drumul robilor	?
Drumul satului	,, R. Sărat.
Drumuri	?
Dulap	,, Covurlui, Muscel, ş. a.
Fasole	,, Ilfov.
Fer	,, Dâmboviţa.
Ferul plugului	,, Bacău, Braşov, Dâmboviţa, Gorj, Muscel, R. Sărat, Someş, Tecuci.

www.dacoromanica.ro

Fereastră	„ Sibiiu.
Ferestruică	„ Neamţ.
Ferestruica morii	„ Braşov.
Floare, flori, floricele	„ Ilfov, Muscel, Prahova, Putna, R. Sărat, Tecuci.
Floarea câmpului	„ Dorohoi, R. Sărat.
„ *mărului*	„ Someş.
„ *de muşeţel*	„ Prahova.
„ *de păr*	„ Neamţ.
„ *fagului*	„ Dorohoi.
„ *paştii, paştilor*	„ Bacău, Braşov, Dorohoi, Gorj, Putna, R. Sărat.
„ *soarelui*	„ R. Sărat.
„ *spinului*	„ Putna.
„ *strachinii*	„ Ilfov.
„ *tronului*	„ R. Sărat.
Flori de tot felul	„ Dorohoi.
„ *fără nume*	„ Muscel.
Patru flori	„ Braşov.
Fluture, fluturi	„ Ilfov, Muscel, Putna, R. Sărat, Sibiiu.
Foaia arţarului	, Ilfov, Vlaşca.
„ *căpşunii*	„ Ilfov, R. Sărat.
„ *de cucută*	„ Sibiiu.
„ *jugastrului*	„ Argeş, Dâmboviţa, Gorj, Muscel, R. Sărat, Vlaşca.
„ *liliacului*	„ Muscel.
„ *de salcâm*	„ Dâmboviţa, Gorj.
„ *de salce*	„ Dâmboviţa.
„ *strachinii*	„ R. Sărat.
Foi de trandafir	„ Ilfov.
Frâul calului	„ Braşov, R. Sărat.
„ *înodat* „ *desnodat*	Vechiul Regat.
Frunză de brăduleţ	?
„ *bradului*	„ R. Sărat, Sibiiu.
, *câmpului*	„ Dorohoi.
„ *căpşunei*	„ Prahova.
„ *codrului*	„ Putna.
Frunza fagului	„ Dorohoi.
„ *frasinului*	„ Putna.
„ *frăsinelului*	„ Putna.
„ *garniţii*	„ R. Sărat.
„ *grâului*	„ Dorohoi, R. Sărat.
„ *jugastrului*	„ Putna, R. Sărat.
„ *măcieşului*	„ Dorohoi, Putna.
„ *macrişului*	„ Dorohoi.
„ *macului*	„ Dorohoi, Putna.
„ *mărarului*	„ R. Sărat.
„ *salcâmului*	„ Gorj, R. Sărat.
„ *stejarului*	„ Braşov, Covurlui, Dorohoi, Muscel, R. Sărat.
„ *de brâncă*	„ Sibiiu.
„ *de crăiţă*	„ Muscel.
„ *de răchită*	„ Dorohoi, Putna, R. Sărat.
„ *spinului*	„ Dorohoi.
„ *trandafirului*	„ Dorohoi.
„ *de trifoi*	?
„ *de tufă*	„ Ilfov.
„ *de turtea*	„ Sibiiu.
Frunză şi cârlig	?
Frunze	„ Năsăud.
Frunze de tot felul	„ R. Sărat.
Furcă	„Bacău, Năsăud.
Furcă de fân	?
Fulgerul	„ Dorohoi.
Fusta rândunelii	Vechiul Regat.
Gaie	„ R. Sărat.

www.dacoromanica.ro

Garoafă	„ R. Sărat.
Ghiare de broască ţestoasă	„ Dâmboviţa.
Ghiocei	„ Vlaşca.
Greblă	„ Dâmboviţa, Dorohoi, Lăpuşna, Năsăud, R. Sărat.
Grapă	„ Dorohoi.
Groapă	Vechiul Regat.
Hârleţul	„ Dorohoi.
Hora paştelui	„ R. Sărat.
Iiarba mielului	„ Muscel.
Imblăciul	„ Dorohoi.
Laba găinii	„ Dâmboviţa, Muscel, Tecuci.
„ gâştii	„ Braşov, Ilfov, Muscel, Putna, R. Sărat, Someş, Tecuci.
„ rândunicii	„ Tecuci
Lanţ, lănţişor, lănţuş	„ Ilfov, Năsăud, R. Sărat. Tecuci.
Lipitoare	„ Ilfov.
Luceafărul	„ Dorna-Cândreni.
Lună	„ Năsăud.
Lupu	„ Muscel.
Mâna calicului	„ Dorohoi.
„ milogului	„ R. Sărat.
Mânăstire	„ Dâmboviţa, R. Sărat.
Mâţa Popii	„ Sibiiu.
Măzăriche	„ Braşov.
Melcul, melci	„ Ardeal (?), Dorohoi, R. Sărat.
Mescioarele	„ Braşov.
Micşunea, micşunele	„ Ilfov.
Morişcă	„ Bacău, Dorohoi, R. Sărat.
Mure	„ Tecuci
Naiu	Vechiul Regat.
Necoveaua	„ Sibiiu.
Noduri	„ Putna.
Nu mă uita	„ Ardeal.
Ochiul boului	„ Dorna-Cândreni.
„ şarpelui	„ Tecuci
Oglinda	„ Sibiiu.
Omida, omizi	„ Dorohoi, R. Sărat.
Paiangen	„ Dâmboviţa, Ilfov, Vlaşca.
Palma	„ R. Sărat.
Parapleu (ploieriu)	„ Sibiiu.
Paseri	„ Dorohoi, Năsăud.
Paştele	„ Dorna-Cândreni.
Patruzeci de unghiuri	„ Orhei (Basarabia).
Păunul	„ Lăpuşna (Basarabia).
Penele	„ Sibiiu.
Pene în păşitură	„ Năsăud.
Peştele	„ Vâlcea.
Peştele în coteţ	„ Buzeu, Ilfov.
Picăţele	„ Bacău.
Piciorul broaştei	Vechiul Regat.
„ racului	„ Orhei.
„ de rândunică	„ Tecuci
Pielea lupului	„ Putna.
„ şarpelui	„ Tecuci
Pirostiile	„ Ilfov.
Pistolul	Vechiul Regat.
Pistrui (puncte)	„ Năsăud, Someş.
Piuiţele	„ Braşov.
Plug	„ Năsăud.
Pomi, Pomuşoară	„ Dorohoi, R. Sărat.
Porcii în coteţ	?
Porumbei	„ Năsăud.
Prepeleagu	„ Braşov.
Prescură	„ Braşov.
Pui	„ Năsăud.
Pui de barză	„ Tecuci
Puişor	„ Tecuci.

www.dacoromanica.ro

Pumnişori (cruciuliţe şi puncte)	„ Năsăud.
Punga sgârcitului	„ Bacău.
Pupăză	„ Dorohoi.
Puricel	„ R. Sărat.
Racul	Vechiul Regat.
Răduşca închisă	
„ deschisă	„ Buzău.
Râma	„ Dorohoi.
Răschitorul	„ Sibiiu.
Râuri	„ Buzău, Vlaşca.
Razele	„ Braşov.
Roata carului	?
„ plugului	„ Muscel.
Rochia Doamnei	„ Sibiu.
Ruje	Basarabia.
Salba	„ Dorohoi.
Sania	„ Putna.
Sapa	„ Ilfov.
Şarpele, Şerpi	„ Braşov, Dorohoi.
Scara	„ Dorohoi, Gorj.
Scrânciobu	„ Dâmboviţa, Dorohoi.
Şeaua	„ Ilfov.
Secerea	„ Ilfov.
Soarele	„ Bacău, Braşov.
Şopârla	„ Sibiiu.
Sovârf	„ Putna.
Stea, Stele	„ Bacău, Braşov, Dâmboviţa, Dorohoi, Gorj, Ilfov, Muscel, Năsăud, R. Sărat, Severin, Vâlcea.
Steluţă	„ Neamţ.
Steagul cu stele şi şabac	„ Braşov.
Straiu broaştei	„ Sibiiu.
Strochiturile	?
Struguri	„ Năsăud.
Stupul	„ Dorohoi.
Suveica	„ Dorohoi, Putna.
Suveicuţa	„ Braşov.
Talpa gâştei	Basarabia.
Ţantacul	„ Sibiiu.
Ţâţa vacii	„ Dorohoi.
Teleguţa	„ Năsăud.
Ţepii ariciului	„ Putna.
„ de brad	„ Dorohoi.
Traista, Tr. popii	„ Dorohoi, Sibiiu.
Trandafirul	„ Câmpulungul Bucovinei.
Treerătoare	„ Dorohoi.
Urechea iepurelui	„ Iaşi, Ilfov, R. Sărat.
„ măgarului	„ R. Sărat.
Vârtelniţa şi în felul vârtelniţei	„ Dâmboviţa, Dorohoi, Ilfov, Putna, R. Sărat, Tecuci.
Viermele	„ Dorohoi, R. Sărat, Vlaşca.
Vioara	„ Muscel.
Vişina putredă	„ Buzău.

* * *

Pe baza ceramicei ţărăneşti mai vechi, apoi având în vedere bogăţia de motive populare de pe ouă încondeiate, şi de pe nenumărate alte obiecte ale artei ţărăneşti, din vechi hrisoave, cărţi bisericeşti, biserici şi mânăstiri, ş. a. am voit să creiăm o artă decorativă naţională în ceramica românească. Inceputurile acestei arte le prezentăm în tablele ce însoţesc această lucrare.

www.dacoromanica.ro

L'Art décoratif dans la céramique roumain

(RÉSUMÉ)

L'oeuvre présente est le résultat d'un mouvement culturel, économique et artistique, fondé entre 1894—1905 par un petit groupe d'intellectuels du district de Gorj (Ouest de l'ancien royaume de Roumanie).

Ces intellectuels ont travaillé à la prospérité de cette région : ils ont fondé en 1894 un *Musée Régional*, le „Musée du Gorj" ; ils ont créé les *Cercles Culturels* destinés à développer intellectuellement la masse paysanne. C'est ici que naquirent en 1897, sur l'initiative de l'auteur, les *„Banques Populaires"*, qui avaient pour but d'affermir la situation économique des paysans ; c'est ici qu'ils fondèrent, en 1900, une *„Ecole Céramique"*, pour le progrès de cette industrie exercée depuis longtemps dans la région.

Les résultats de cette école sont exposés dans cette oeuvre.

I

Aperçu général sur l'art paysan

L'art paysan se révèle dans la construction des maisons, des églises, des puits, des portes-cochères ; dans les article de ménage, dans les vêtements. les broderies, les tissages, etc...

On étudie depuis peu de temps seulement cette branche rustique de l'art. Les maisons des paysans aisés et même les maisons des boyards peuvent être considérées comme de petits musées précieux, intéressants et caractéristiques de l'art populaire.

La beauté de la nature, la douceur du climat, la splendeur des paysages, la vie libre au sein de la nature qui retentit du gazouillement des oiseaux et des chants des travailleurs, le même langage, le même costume, les mêmes moeurs séculaires chez tous les Roumains de tous les coins du royaume, tout cet ensemble a favorisé le développement de l'art populaire roumain.

Le ciel pur et lumineux, d'un bleu transparent, les vastes plaines fertiles, les champs de blé doré, les prairies vertes..., vers le centre du pays, les collines couvertes de vergers, de vignobles et de bois..., plus haut, les montagnes gigantesques avec leurs rochers énormes et fantastiques, sillonnés d'eaux cristallines, riches en poissons et en forces hydrauliques, toutes ces beautés naturelles de notre pays, toutes ces beautés sans pareilles, ont influencé l'âme du Roumain ; elles lui ont fait comprendre les merveilles de son sol, elles en on fait un artiste.

Dans la solitude des champs et des montagnes, les pâtres sont devenus artistes, poètes et sculpteurs ; ils ont taillé leurs gros gourdins, les quenouilles

www.dacoromanica.ro

artistiques destinées à leur bien-aimées, et en ont fait des chefs-d'oeuvres; leurs bien-aimées, à leur tour, tout en pensant à eux, brodent, sur les fichus, sur les mouchoirs, sur les chemises qu'elles leur destinent, de merveilleuses broderies symétriques et compliquées, dont les innombrables cculeurs sont si belles et si harmonieusement combinées.

Le peuple sent le besoin de l'art, comme l'intellectuel si non davantage. Il embellit tout. De nos jours, le sentiment artistique de notre peuple doit être conservé, cultivé et développé le plus possible. Car, soit à l'intérieur soit à l'extérieur de notre patrie, de nombreux ennemis cherchent à annihiler en lui le sens artistique. Les fabriques, les modes, l'esprit d'imitation, mal interprété, de tout ce qui est laid, les commerçants qui ne pensent qu'à s'enrichir, voilà autant d'ennemis de notre art populaire.

Nous devons lutter ardemment contre ces ennemis, afin de conserver notre vieil art national.

Beaucoup d'ateliers villageois, fondés au courant de ces dernières années par le Ministère de l'Instruction Publique, dcnnent des résultats satisfaisants. On travaille les chemises les costumes nationaux, les tapis. Dans plusieurs endroits on ne portait plus le traditionnel costume, si beau et pittoresque. Depuis la création de ces ateliers, les paysannes recommencent à le porter. On cultive aujourd'hui toutes sortes de produits textiles pour les gens de la campagne ou pour consolider économiquement la classe paysanne.

II

La céramique populaire

La poterie ou la céramique populaire est très répandue en Roumanie. Plusieurs espèces de vases avec leurs ornements sont très vieux et on les garde précieusement.

Les vases les plus originaux et les plus caractéristiques semblent venir des régions montagneuses des deux versants des Carpathes. En Transylvanie leur originalité primitive, très roumaine, s'en va peu à peu. Ce sont les potiers Hongrois et Saxons qui l'ont fait disparaître, étant les instruments de nos adversaires qui veulent la destruction de notre art et de notre industrie nationale.

C'est en Olténie et en Valachie que l'on trouve le plus de formes antiques et même des pots aux ornements en relief, des vases aux engobes blancs, aux motifs originaux et intéressants, aux formes élégantes, aux couleurs et nuances délicates.

Nous avons déposé beaucoup de ces objets dans „Notre Musée" et même des débris préhistoriques ou plus récents, recueillis dans nos excursions à travers le district de Gorj.

Avec un nombre assez grand de pots, (voir les planches), collectionnés en 1903 (dans le district de Gorj) par le peintre Ipolit Strâmbu, professeur à l'école des Beaux-Arts de Bucarest, — Spiru Haret, ex-ministre de l'Instruction Publique, a fondé „Le Musée d'Art National et d'Ethnographie".

www.dacoromanica.ro

III

Les oeufs des Pâques dessinés à la plume par les paysans. L'application des motifs des oeufs dans la céramique artistique.

A Pâques, nos paysans ne teignent pas seulement les oeufs en rouge, mais ils les ornent de différents dessins : sur un fond rouge les ornements sont blancs, sur un fond blanc ils sont rouges, etc....

Dans chaque village ont trouve de vieilles paysannes, de vraies artistes qui font sur les oeufs blancs des dessens variés à l'aide d'une plume trempée dans de la cire fondue. L'oeuf ainsi orné est plongé dans une couleur rouge foncé La surface non dessinée se colore, et les ornements de cire demeurent blancs

Les vieilles femmes plus habiles exécutent parfois des dessins merveilleux : des silhouettes, des fleurs etc... et elles teignent les oeufs de six ou sept couleurs quelquefois.

Dessiner sur les oeufs se dit en roumain : „peindre", „écrire", „creuser", „fleurir" les oeufs.

Ces oeufs sont distribués : les garçons les emportent aux fêtes du village et ils les heurtent l'un contre l'autre. L'un tient l'oeuf, l'autre le heurte du sien en disant : „Jésus est ressucité" ; celui qui tient l'oeuf répond : „Il est vraiment ressucité". Celui qui casse l'oeuf de son adversaire a le droit de le prendre. C'est une sorte de „pile ou face".

Les dessins sont en général géométriques, distribués symétriquement autour d'un point ou partagés en plusieurs groupes. La valeur, la beauté, la variété, la symétrie des dessins dépendent de l'habileté, de l'art de la paysanne.

La variété des dessins est moins importante que la beauté et l'ensemble des couleurs. D'habitude elles commencent par graver le soc de la charrue, car c'est la charrue qu'on sort la première pour le travaux champêtres.

Les dessins qui représentent l'aile du vautour, la grenouille, le labyrinthe sont très caractéristiques. La svastika, les feuilles, les fleurs des différentes plantes, des différents arbres ; le râteau, la patte d'oie, l'araignée, l'étoile, la croix... voilà d'autres sujets que l'on trouve sur les oeufs de Pâques. Comme on le voit, les dessins sont variés et multiples. Ils sont pris parmi le règne animal et végétal, la nature (le soleil, les étoiles, les rayons), les objets du ménage, les couvents et les monastères ou tirés de la vie religieuse ou de la vie quotidienne ; mais ils sont quelquefois le fruit de l'imagination et de la fantaisie du peuple. Chaque gravure porte un nom spécial.

L'âme religieuse et chrétienne du paysan roumain transparaît dans ces dessins qui représentent si souvent l'Etoile, la Croix et autre emblèmes religieux.

Les gravures qu'on trouve sur tous les oeufs de Pâques de toutes les régions roumaines, sont une preuve de l'unité nationale qui existe chez nous et qui date depuis des siècles.

Cette habitude d'orner les ouefs est probablement d'origine thrace et dace.

www.dacoromanica.ro

Il faut remarquer que les paysans des peuples étrangers qui sont venus tard sur le sol roumain, ou ceux qui habitent des pays voisins à la Roumanie, comme les Saxons, les Hongrois, les Slovaques, n'ornent pas les oeufs, ils les teignent seulement.

* * *

Une liste alphabétique (page 25 seq.) indique 269 différents noms tirés sur 500 oeufs dessinés et accompagnés du lieu de leur provenance.

IV
L'Ecole céramique de Târgul-Jiului

En 1900 nous avons fondé une école céramique, pour le développement de l'art national, dans le ville de Târgu-Jiu, capitale d'un district où l'industrie populaire de la céramique est pratiquée depuis longtemps par les paysans. Nous avons constaté que 24 endroits contenaient de la terre propre à la poterie.

Nous voulions donner une direction plus efficace à cette industrie, former des travailleurs plus cultivés et plus experts qui pourraient créer des objets plus beaux en s'inspirant des anciennes formes et des anciens ornements.

En un mot, nous voulions former une industrie spéciale de la céramique artistique roumaine.

Nous voulions donner à la société des industriels un plus grand idéal, nous voulions former une coopération et faire de Târgu-Jiu une ville d'industrie artistique.

Notre projet, exposé au ministre, le Dr. Istrati, fut approuvé. L'école fut ouverte en Octobre 1900 et subventionnée par le Ministère de l'Instruction Publique, par la Préfecture du District et par la Mairie de la ville. Elle comprenait 42 élèves.

En dehors du personnel proprement dit de l'école, nous avions gagné deux forces artistiques très remarquables, un professeur de dessin et de peinture céramique, grand artiste et bon maître et un excellent modeleur, spécialiste de l'enseignement du modelage ; ajoutons encore un maître de la technique céramique.

L'école avait deux sections : une section élémentaire proprement dite, et une autre artistique. La durée des cours étaient de 4 ans. Une section pour les vitraux,, qui figurait, dans notre projet n'a pu être réalisée.

Le résultat de l'école au cours des 5 ans, pendant lesquels j'en été directeur, ont été multiples. L'école a gagné en peu de temps un bon renom. Les ministres et d'autres personnalités du pays ont visité ses expositions annuelles. L'école a exposé pendant cinq ans à quatre grandes expositions à Bucarest et à Sibiu.

En 1904 elle en donne ses premiers diplômés.

* * *

Dans le texte roumain on trouve encore les biographies des deux grands artistes qui ont collaboré à l'école céramique : celles de *I. Wirnstl* et de *I. Schmidt,* dans lesquelles leur activité et leurs oeuvres sont largement exposées.

En français par M-lle Maria Magdalena Angelescu

www.dacoromanica.ro

Explicaţiile ilustraţiunilor de pe tablele I—LV

TABLA I. — *Din atelierele şcoalei ceramice din Târgul-Jiului.*

a) Argila se spală bine cu apă, se curăţeşte şi străcoară făcând'o potrivită pentru lucrat.

b) Elevii lucrând diferite vase de pământ la roată, cu mâna liberă. (Anul şcolar 1902/3).

TABLA II. — a) Smălţuirea vaselor de pământ. b) Cuptor simplu-ţărănesc

TABLA III. — Elevii lucrând fărfurii de pământ.

a) (Majolica) la roată, cu ajutorul tiparelor de gips. (Anul şcolar 1902/3).

b) Elevii scot din cuptorul simplu-ţărănesc, vase arse şi şmălţuite. La stânga cititorului maiestrii de pictură şi de modealj, sus la cuptor măiestrul ceramist.

TABLA IV. — a) Scoaterea unui mare vas, artistic lucrat, de I. Schmidt-Faur, ars într'un simplu cuptor ţărănesc.

b) Cuptor cu mufle, în care flacăra nu atinge vasele, fiind libere de funingine şi cenuşă.

TABLA V. — a), b) Diverše forme de vase lucrate de elevi cu mâna liberă la roată sau cu tipare.

TABLA VI. — Prima expoziţie a produselor şi desemnelor şcoalei ceramice din Târgul-Jiului la finele primului an şcolar (1900/901) în Iulie 1901. In mijloc pe perete proectul, pe carton, al unui mare vitrou (3 m. in.), lucrat de I. Wirnstl.

TABLA VII. — Expoziţia produselor ceramice ale şcoalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului şcolar 1902/3—Iulie 1903.

TABLA VIII. — Expoziţia produselor şcoalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului şcolar 1903/904—Iulie 1904.

TABLA IX. — Din Expoziţia produselor şcoalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului şcolar 1903/904—Iulie 1904.

TABLA X. — Din expoziţia şcoalei ceramice din Târgul-Jiului în vara anului 1904. Gipsuri şi vase lucrate de elevi.

TABLA XI. — a) Din expoziţia şcoalei ceramice din Târgul-Jiului în vara anului 1905. Vase modelate şi pictate, cu motive româneşti.

b) Vase modelate şi pictate, motive : flori, ş. a.

TABLELE XII—XVII. — Farfurii, blide, oale, ulcioare ţărăneşti, ş. a. din diferite regiuni ale României.

www.dacoromanica.ro

TABLELE XVIII—XX. — 36 Ouă încondeiate din diferite regiuni ale Romiei ; cu numirile motivelor de pe ele.

TABLELE XXI și XXII. — Motive stilizate după ouă încondeiate, în colorile de pe originale (din Gorj, Dolj și Romanați). Compoziții originale de I. Wirnstl. Desemne de Dionisie Pecurariu, elev școala ceramică T.-Jiu.

TABLA XXIII. — Motive aplicate pe o fărfurie după ouă. Desemn de Amalia Păcurar elevă dela o școală profesională de fete din București.

TABLA XXIV. — Vas de teracotă cu motive după ouă (cârligul ciobanului ș. a.). Vasul modelat în relief și desemnat de D. Pecurariu, după schița originală de I. Wirnstl.

TABLA XXV. — Vas de majolică pentru flori cu motive după ouă încondeiate (cârligul ciobanului, ș. a.). Modelat în relief. Compoziție de I. Wirnstl, desemnat de D. Pecurariu. (Colorile originale după ouă).

TABLA XXVI. — Vas pentru flori (majolică) cu motive după ouă (colori originale), modelat în reilef. Motivele : Stele. Cârligul ciobanului. Cruci. Frunza bradului. Compoziția originală de I. Wirnstl. Desemn de I. Deaconescu, elev școala ceramică.

TABLA XXVII.—Cană (majolică). Motivele modelate, după ouă încondeiate: Stele. Cârligul ciobanului. Coloritul original ca și în Tabl. XXV. Compoziția de I. Wirnstl. Desemn de C. Tâlvescu, elev șc. cer.

TABLA XXVIII. — Călimară (majolică). Modelată în relief. Motivele după ouă încondeiate ca și în Tabla XXV.

TABLA XXIX. — Un vas și o farfurie (majolică). Motive după ouă încondeiate. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemn de Grig. Ch. Copotoiu, elev școala ceramică.

TABLA XXX. — Vas pentru flori (majolica). Modelat. Motive după ouă : Stele, Cârligul ciobanului, Frunza salcâmului. Compoz. orig. de I. Wirnstl. Desemn de Titu Vlăduțescu, elev școala ceramică.

TABLA XXXI. — Vas pentru flori (majolică). Modelat. Motive după ouă încondeiate : Stele, Cârligul ciobanului, Frunza salcâmului. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemnat de T. Cazacu, elev școala cer.

TABLA XXXII. — Cană pentru vin (majolică). Motive : Stele, Frunza salcâmului ș. a. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemnat de C. Tâlvescu, elev școala ceramică.

TABLA XXXIII. — Fărfurie (majolică). Motive : Stele, Frunza salcâmului, ș. a. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemn de C. Tâlvescu, elev școala ceramică.

TABLA XXXIV. — Fărfurie (majolică). Motive : Stele, Frunza salcâmului, Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemn de Toma N. Popescu, elev școala ceramică.

TABLA XXXV. — Ploscă (majolică). Motive : Stea, Cârligul ciobanului, Frunza salcâmului. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemn de Toma N. Popescu, elev școala ceramică.

www.dacoromanica.ro

TABLA XXXVI. — Vas de majolică. Motivele după ornamentația din Biserica dela Curtea de Argeș. Desemn de un elev șc. cer.

TABLA XXXVII. — Călimară (majolică). Motivele după ornamentația Bericii Curtea de Argeș. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemn de Nicolae Botu, elev școala ceramică.

TABLA XXXVIII. Cană (majolică). Motive după ornamentația Bisericei Curtea de Argeș. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemn de D. Pecurariu.

TABLA XXXIX. — Fărfurie de majolică. Motive după ornamentația Bisericei Curtea de Argeș. Compos. orig. de I. Wirnstl. Desemn de D. Pecurariu.

TABLA XL. — Ulcea-cană de majolică. Forma și ornamentația vasului după unul țărănesc din Gorj. Ramuri și frunza salcâmului. Originalul în „Muzeul etnografic și de artă națională" din București dir colecția făcută în 1903, de profesorul Ip. Strâmbu. Compoziția de I. Wirnstl. Desemn de Toma N. Popescu, elev șc. cer.

TABLA XLI. — Cana (majolică). Motive după un pomelnic din sută XVIII-a. Compoziția de I. Wirnstl. Desemn de D. Pecurariu.

TABLA XLII. — Fărfurie și sosieră (porțelan). Motivele după o Evanghelie dela mânăstirea Putna din anul 1507. Compoziția de I. Wirnstl. Desemn de D. Pecurariu.

TABLA XLIII. Facsimile după Evanghelia dela Mânăstirea Putna, din 1507, după care s'a aplicat desemnele pe Fărfuria și Sosiera de pe tabla XLII.

TABLELE XLIV—XLVI. — Fărfurioare și o ceașcă, motive după ouă încondeiate.

TABLA XLVII. — Diverse vase, motive după ouă și țeseturi.

TABLA XLVIII. — Diverse vase, motive după ouă și țeseturi. Cana de sus s'a făcut la școala ceramică.

TABLA XLIX—LI. — Vase cu motive după scoarțe naționale.

Nota. Toate desemnele de vase de pe tablele XLIV—LI sunt făcute după schițele originale ale lui I. Wirnstl, pe când era la secția decorativă dela școala de arte frumoase din București. Cana primă de pe tabla XLVIII s'a făcut și pictat la școala ceramică.

TABLA LII—LIV. Fărfurii (porcelan) cu motive după țeseturi, desemnate sunt lucrate de elevele unei școli profesionale de fete. (Fărfuriile se aflã în colecțiunile Muzeului pedagogic din București).

TABLA LV. — Proect de vas în stil „Domnesc", cu motive și elemente decorative din trecutul nostru. Reprezintă pe Ștefan cel Mare cu mama lui: Doamna Oltea și cu Doamna Maria, soția sa împreună cu urmașii lui: Bogdan, Ștefăniță, Petru Rareș și Doamnele lor. Concepția și technica caracterizează simplicitatea clasică. Compoziție originală și executare în 1921 de Dionisie Pecurariu, fost elev al șc. ceramice Tg.-Jiu, (actualmente desenator al Muzeului de archeologie Universitate București).

www.dacoromanica.ro

TABLA LVI. — Proect de decor pentru un vas în stil românesc cu subiectul „*Hora*". La bordură s'a întrebuințat un străvechiu motiv găsit pe vase preistorice din săpăturile dela Monteoru, Tei și Bucureștii Noui. Se întâlnește și în ornamentica românească sub numele de „zăluță"... și alte motive vechi din ornamentica țărănească. Compoziție originală și executare de Dionisie Pecurariu. (In anul 1930).

---

www.dacoromanica.ro

ŞCOALA CERAMICĂ DIN TÂRGUL JIULUI

între anii 1900—1905

Tablele I—XI

www.dacoromanica.ro

Din atelierele Şcoalei ceramice din Târgul-Jiului.

Tabla I

a. Argila se spală bine cu apă, se curăţeşte şi se strâcoară făcând-o potrivită pentru lucrat.

b. Elevii lucrând diferite vase de pământ, la roată, cu mâna liberă.

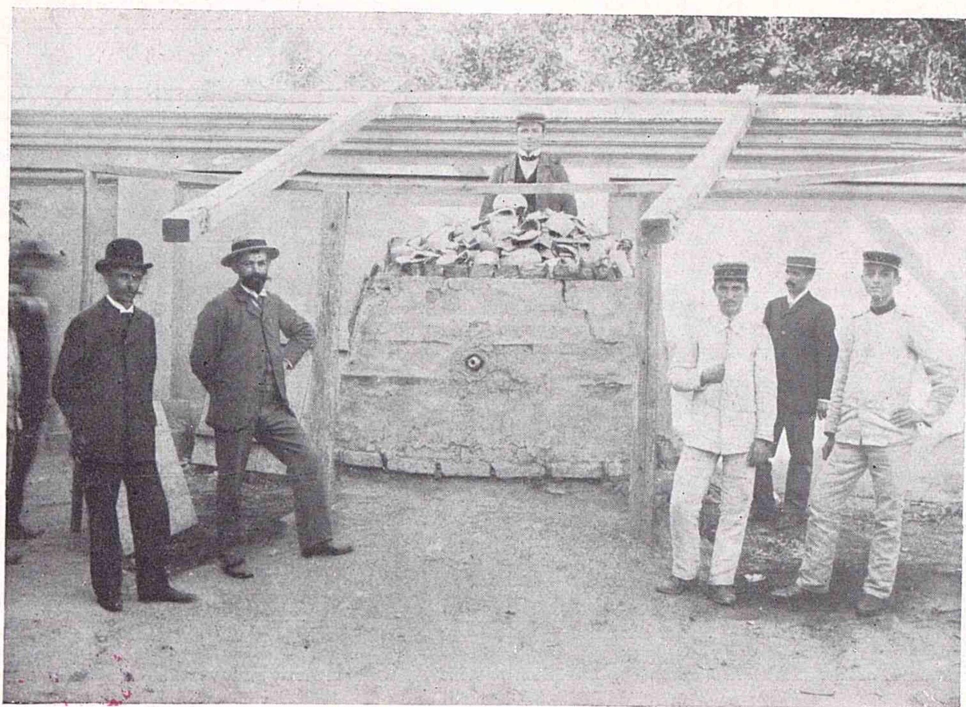
www.dacoromanica.ro

Din atelierele Școalei ceramice din Târgul-Jiului.

Tabla II

a. Smălțuirea vaselor de pământ.

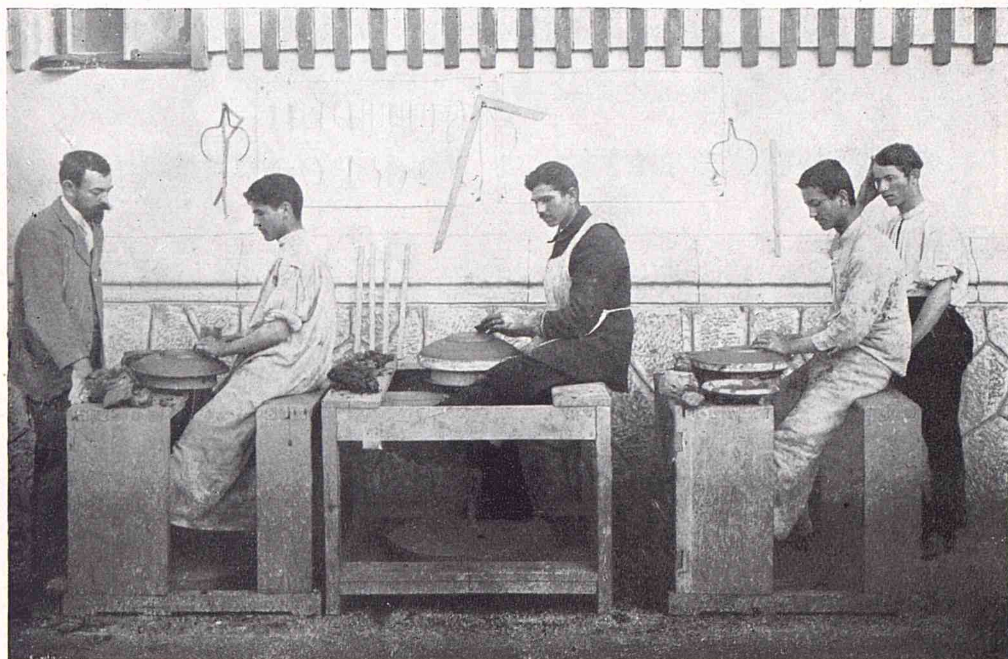

b. Cuptor simplu țărănesc.

www.dacoromanica.ro

Din atelierele Școalei ceramice din Târgul-Jiului.

Tabla III

a. Elevii lucrând farfurii de pământ la roată cu ajutorul tiparelor de gips.

b. Elevii scot din cuptorul simplu, țărănesc vasele arse și smălțuite.

www.dacoromanica.ro

Tabla IV

a. Scoaterea unui mare vas, artistic lucrat, ars într'un simplu cuptor țărănesc.

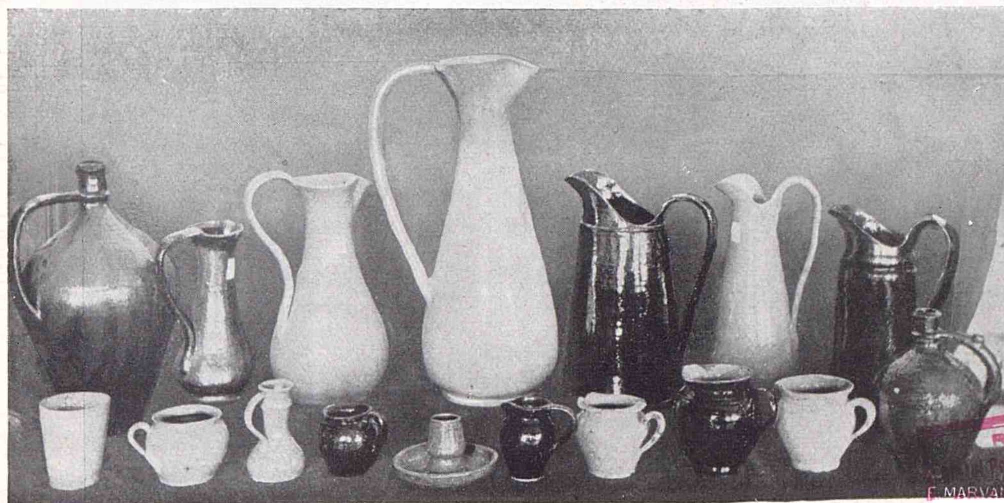
b. Cuptor cu mufle, în care flacăra nu atinge vasele fine, fiind liberă de funingine și cenușe.

www.dacoromanica.ro

Din atelierele Școalei ceramice din Târgul-Jiului.

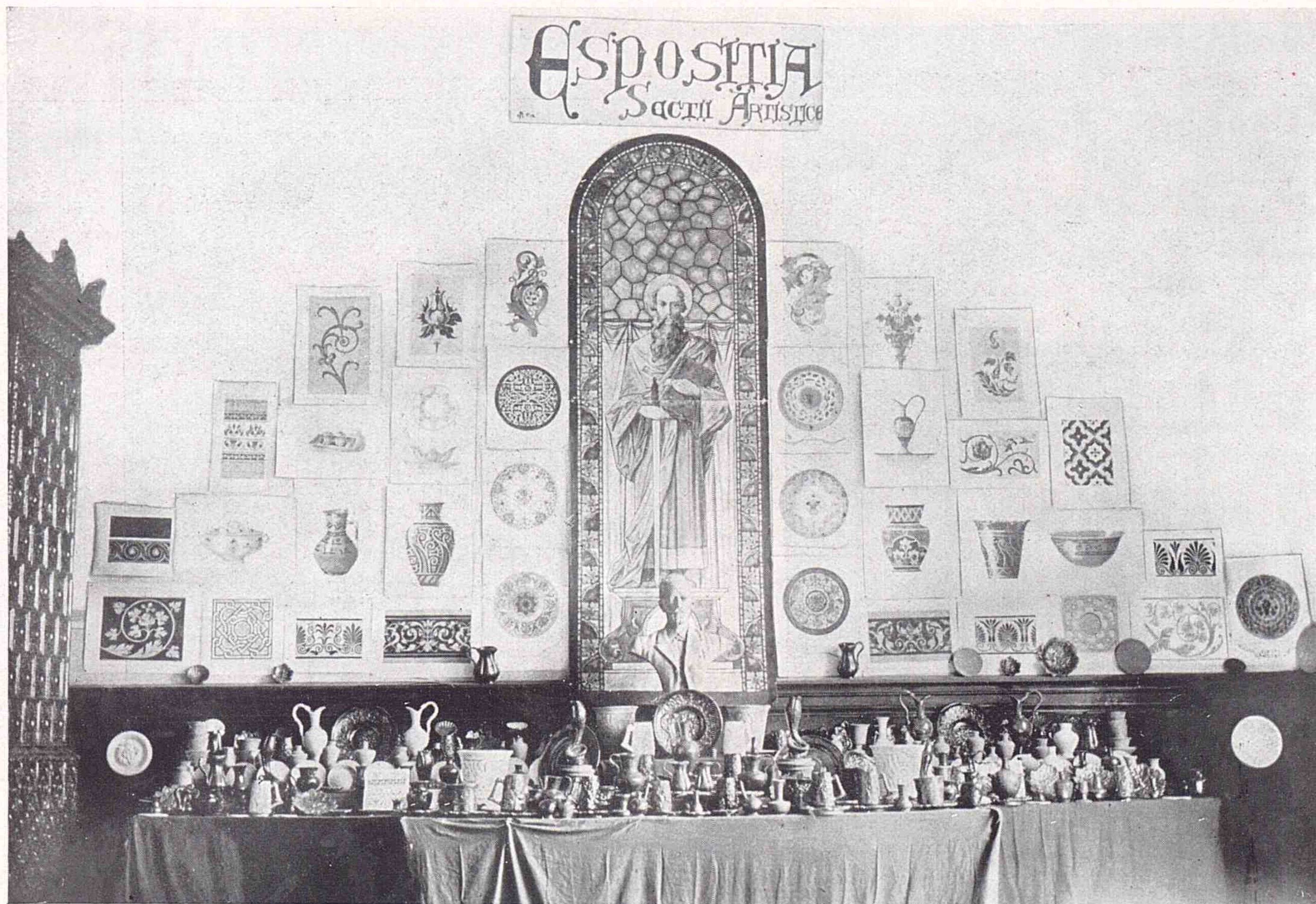
Tabla V

a. b. Diverse forme de vase lucrate de elevi cu mâna liberă la roată sau cu tipare.

www.dacoromanica.ro

Prima expoziție a produselor și desemnelor școalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului școlar. Iulie 1901.
In mijloc pe perete proectul pe carton al unui vitrou (3 m.) lucrat de I. Wirnstl.

www.dacoromanica.ro

Expoziția produselor școalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului școlar 1902/1903. Iulie 1903.

www.dacoromanica.ro

Expoziția produselor Școalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului școlar. Iulie 1904.

www.dacoromanica.ro

Din Expoziția produselor Școalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului școlar. Iulie 1904.

www.dacoromanica.ro

Tabla X

Din expoziția Școalei ceramice din Târgul-Jiului din vara anului 1904.
Gipsuri și vase lucrate de elevi.

www.dacoromanica.ro

a. Din Expoziția Școalei ceramice din Târgul-Jiului în vara anului 1905. Vase modelate și pictate, cu motive românești.

b. Din Expoziția Școalei ceramice din Târgul-Jiului, în vara anului 1905. Vase modelate și pictate, flori ș. a.

www.dacoromanica.ro

CERAMICA POPULARĂ

Tablele XII—XVII

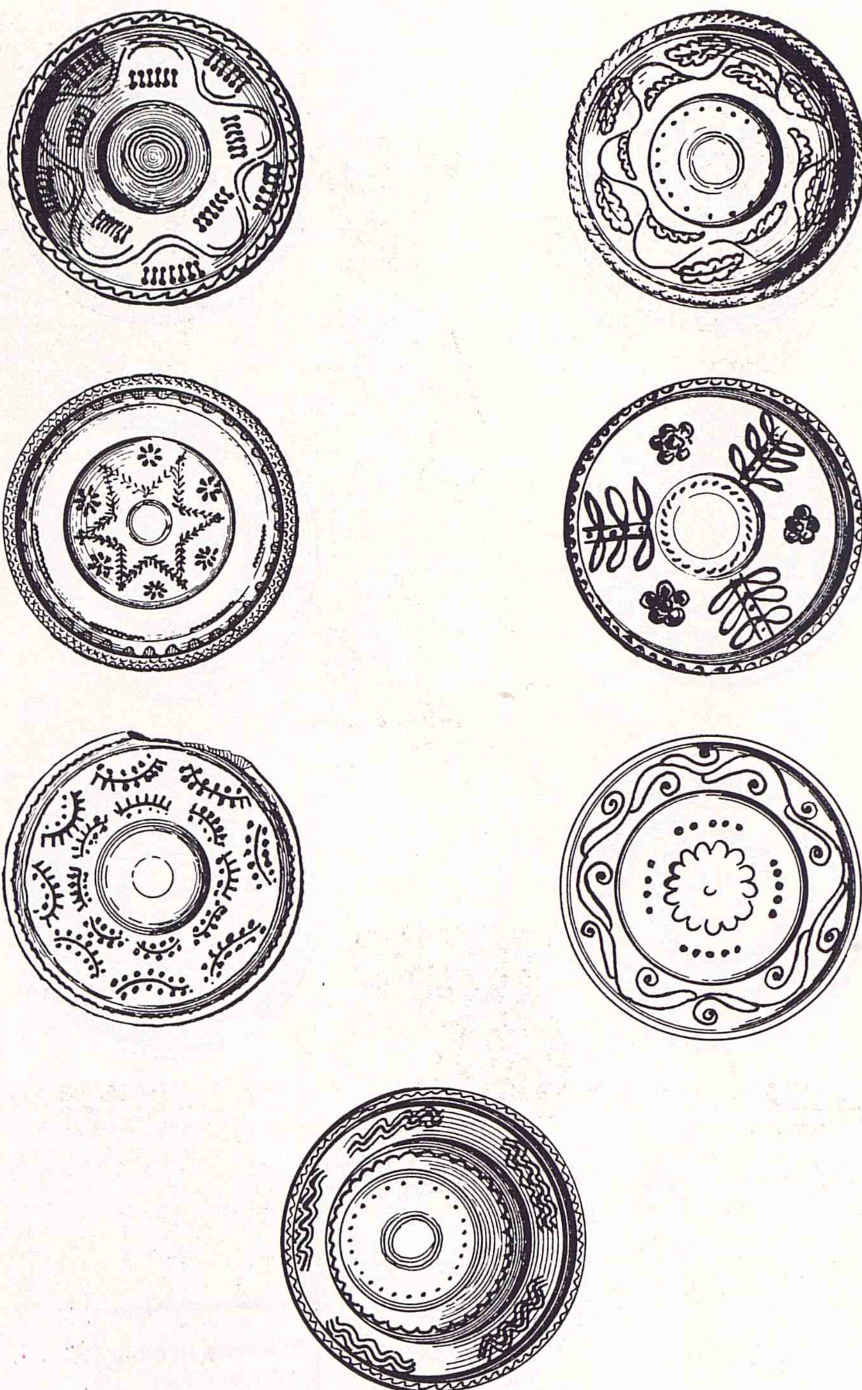
www.dacoromanica.ro

Farfurii și blide țărănești din județul Gorj.

www.dacoromanica.ro

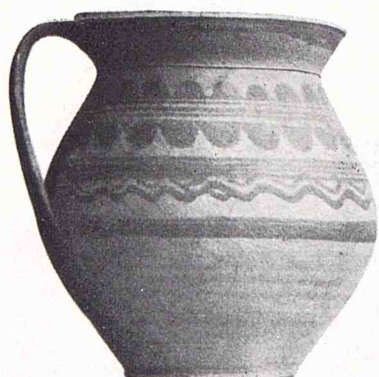
Tabla XIII

Farfurii și blide țărănești din județul Gorj.

www.dacoromanica.ro

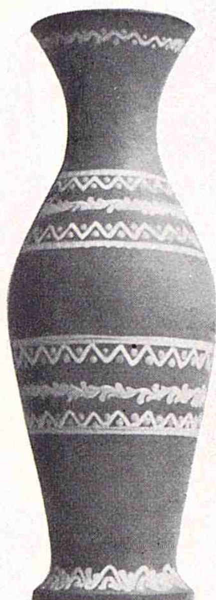
Tabla XIV

Oală din Gorj

Oală din Ardeal

din R.-Sărat

din Târgul-Frumos

din Gorj

din Huedin

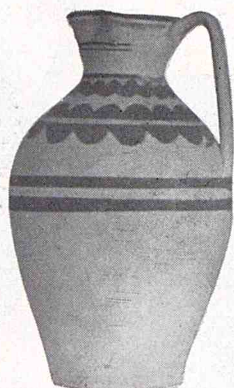
Ceramică populară din țară.

www.dacoromanica.ro

Tabla XV

1. Din vechiul Regat.

2. din Banat.

3. din Cocioc (Ilfov).

4. din vechiul Regat.

5. de la Leordeni.

6. din Buhuși (Jud. Neamț).

7. din vechiul Regat.

Ceramică populară din țară.

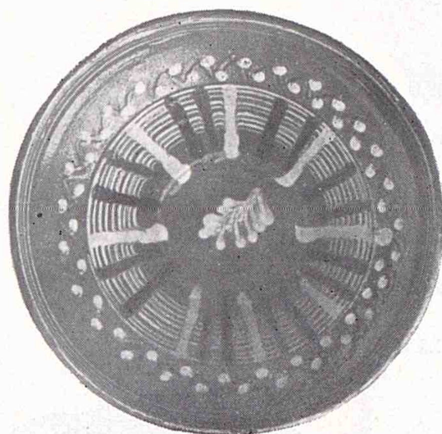
www.dacoromanica.ro

Tabla XVI

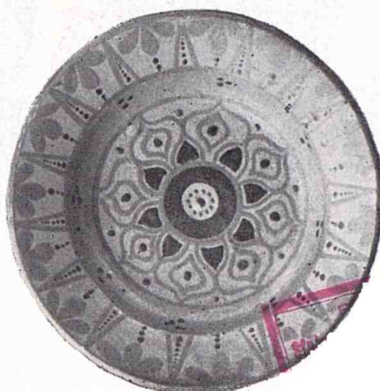

din Bihor

din Baia Mare

din Bihor

din Târgul Frumos

din Târgul Frumos

din Broştení-Suceava

Ceramică populară din ţară.

www.dacoromanica.ro

Tabla XVII

din Judeţul Durostor

din Târgul Frumos

din Târgul Frumos

din Jud. Durostor

din Caransebeş

din Jud. Durostor

Ceramică populară din ţară.

www.dacoromanica.ro

OUA ÎNCONDEIATE

Tablele XVIII—XX

www.dacoromanica.ro

NUMIRILE MOTIVELOR SAU DESENELOR DE PE OUĂLE INCONDEIATE REPRODUSE PE TABLELE XVIII—XX ȘI LOCUL LOR DE ORIGINE

Tabla XVIII

1. *Cerul în stelut* com. Racova (Bacău)
2. *Soarele* „ „
3. *Soarele* „ „
4. *Stea* „ „
5. *Stea* „ „
6. *Stea* Gorj
7. *Stea* Dumitrești (R.-Sărat)
8. *Fulgerul* Broscăuți (Dorohoi)
9. *Aeroplan* Trestiana „
10. *Cruce* Racova (Bacău)
11. *Cruce* Dumitrești (R.-Sărat)
12. *Hora Paștelui* „ „

Tabla XIX

13. *Morișcă* Muscel
14. *Salbă* Dorohoi
15. *Cercei* Tureatca (Dorohoi)
16. *Scară* Trestiana „
17. *Fierul plugului* Muscel
18. *Furcă de fân* Muscel
19. *Furcă* Racova (Bacău)
20. *Grebla* Trestiana (Dorohoi)
21. *Secere* Dumitrești (Ilfov)
22. *Coada curcanului* Vidra-Vrancea
23. *Aripile vulturului* „
24. *Șerpi* Dorohoi

Tabla XX

25. *Viermele* Dumitrești (R.-Sărat)
26. *Floarea Paștelui* Vidra-Vrancea
27. *Cireșele* „
28. *Frunza salcămului*, D-trești R-Sărat
29. *Foaie de salcâm* Muscel
30. *Foaie de salcâm* Gorj
31. *Butonași* „
32. *Foaie de jugastru* „
33. *Ciuperca* Dumitrești (Ilfov)
34. *Cârligul ciobanului* Muscel
35. *Cârligul ciobanului* Dorohoi
36. *Calea rătăcită* Muscel

Numerile 1—5, 7—19, 14—16, 19—28, 33 și 35 sunt luate din Colecția inedită a Doamnei *Elena Cuparencu-Șentea* institutoar în Dorohoi.

Numerile 13, 17, 18, 29, 34 și 36 sunt din lucrarea „*Sărbătorile Poporului*“ de *G. Rădulescu-Codin* și *D. Mihalache* (din părțile Muscelului) publicate de Academia Română în colecția: „*Viața poporului român*“. Vol. VII. pag. 49—51, București, 1909.

Numerile 6, 30—32. sunt din colecția I. Moisil, din care unele s'au publicat în Revista: „*Amicul Tinerimei*, An. I (1895) Târgul-Jiului, No. 7 pag. 4.

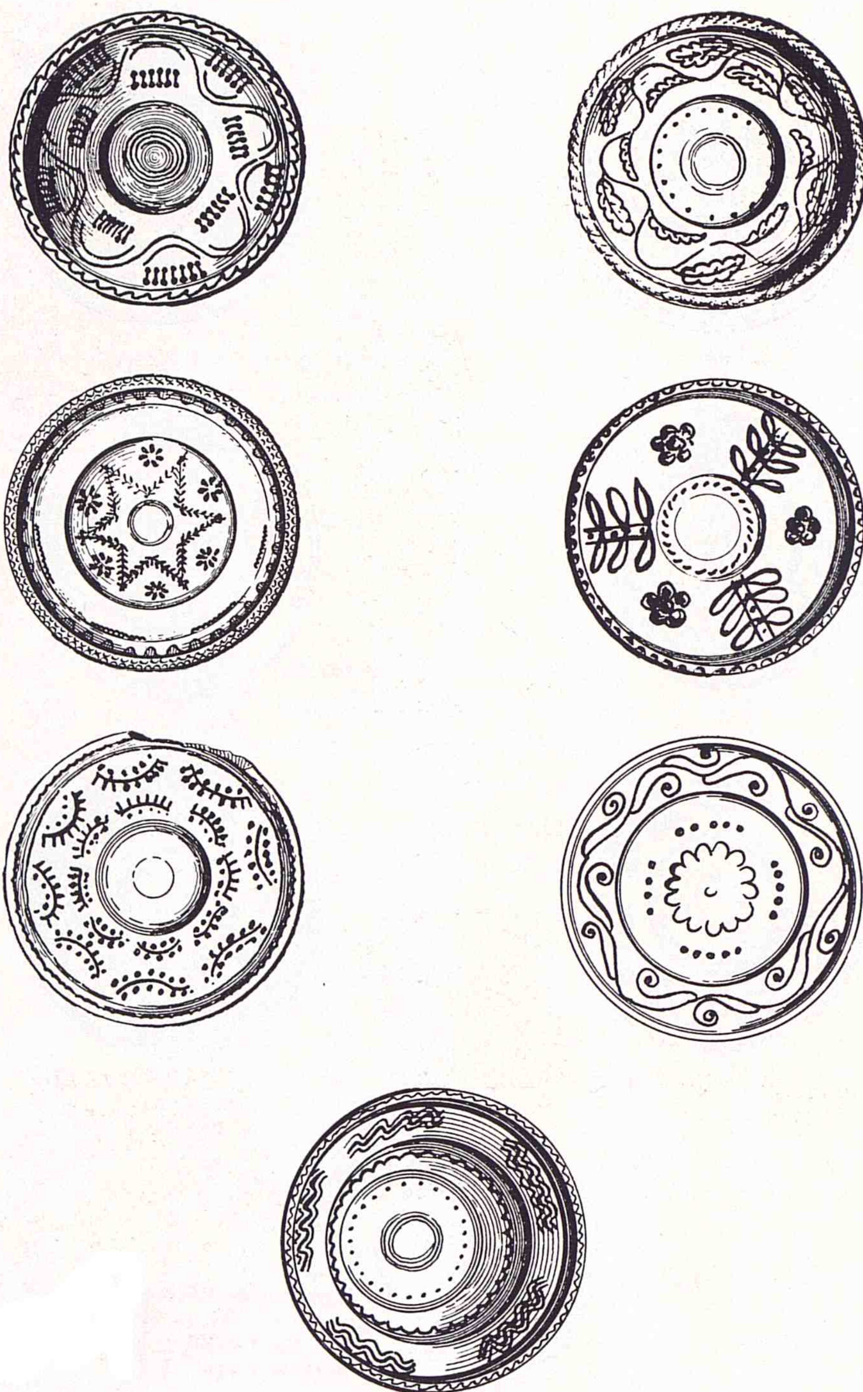
www.dacoromanica.ro

Tabla XII

Farfurii și blide țărănești din județul Gorj.

www.dacoromanica.ro

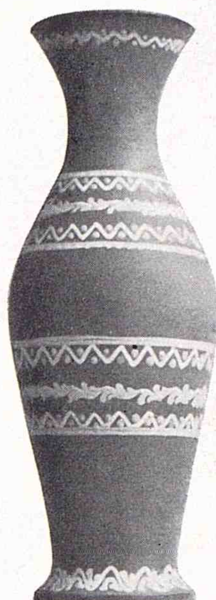
Farfurii și blide țărănești din județul Gorj.

www.dacoromanica.ro

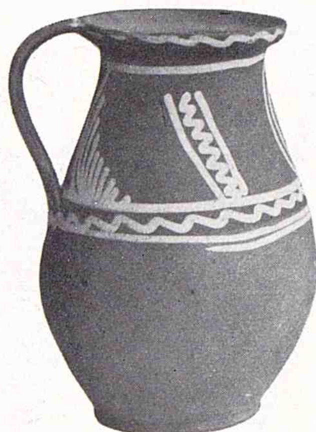
Tabla XIV

Oală din Gorj

din R.-Sărat

Oală din Ardeal

din Târgul-Frumos

din Gorj

din Huedin

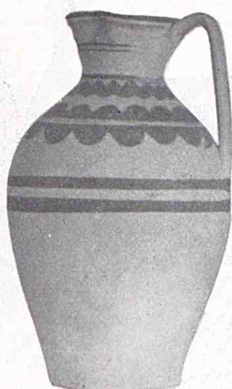
Ceramică populară din ţară.

www.dacoromanica.ro

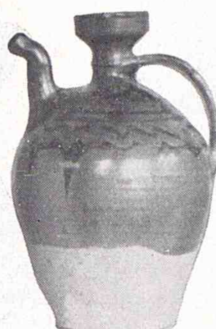
Tabla XV

1. Din vechiul Regat.

2. din Banat.

3. din Cocioc (Ilfov).

4. din vechiul Regat.

5. de la Leordeni.

6. din Buhuși (Jud. Neamț).

7. din vechiul Regat.

Ceramică populară din țară.

www.dacoromanica.ro

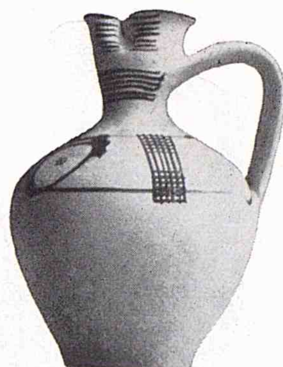
Tabla XVI

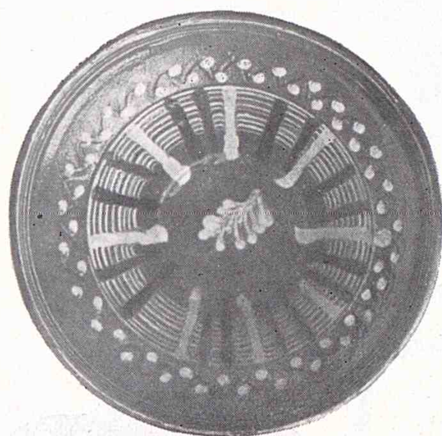
din Bihor

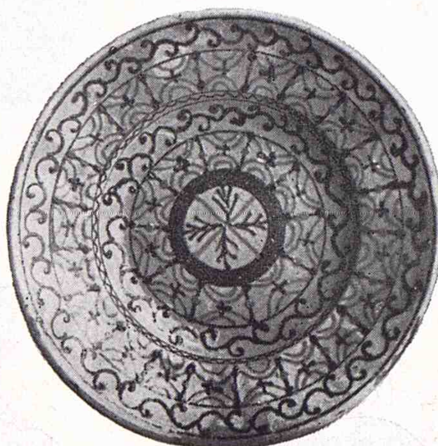
din Baia Mare

din Bihor

din Târgul Frumos

din Târgul Frumos

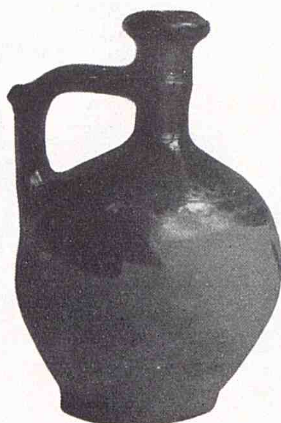

din Broștem-Suceava

Ceramică populară din țară.

www.dacoromanica.ro

Tabla XVII

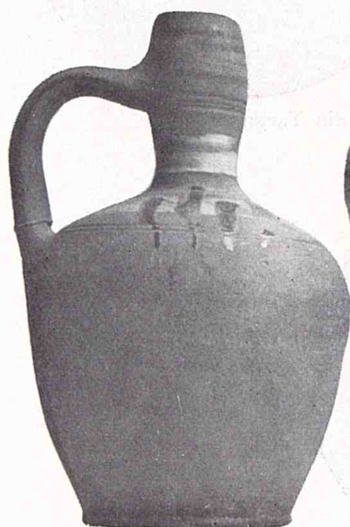
din Județul Durostor

din Târgul Frumos

din Târgul Frumos

din Jud. Durostor

din Caransebeș

din Jud. Durostor

Ceramică populară din țară.

www.dacoromanica.ro

OUA ÎNCONDEIATE

Tablele XVIII—XX

www.dacoromanica.ro

NUMIRILE MOTIVELOR SAU DESENELOR DE PE OUĂLE INCONDEIATE REPRODUSE PE TABLELE XVIII—XX ȘI LOCUL LOR DE ORIGINE

Tabla XVIII

1. *Ceriul în stelut* com. Racova (Bacău)
2. *Soarele* „ „
3. *Soarele* „ „
4. *Stea* „ „
5. *Stea* „ „
6. *Stea* Gorj
7. *Stea* Dumitrești (R.-Sărat)
8. *Fulgerul* Broscăuți (Dorohoi)
9. *Aeroplan* Trestiana „
10. *Cruce* Racova (Bacău)
11. *Cruce* Dumitrești (R.-Sărat)
12. *Hora Paștelui* „ „

Tabla XIX

13. *Morișcă* Muscel
14. *Salbă* Dorohoi
15. *Cercei* Tureatca (Dorohoi)
16. *Scară* Trestiana „
17. *Fierul plugului* Muscel
18. *Furcă de fân* Muscel
19. *Furcă* Racova (Bacău)
20. *Grebla* Trestiana (Dorohoi)
21. *Secere* Dumitrești (Ilfov)
22. *Coada curcanului* Vidra-Vrancea
23. *Aripile vulturului* „
24. *Șerpi* Dorohoi

Tabla XX

25. *Viermele* Dumitrești (R.-Sărat)
26. *Floarea Paștelui* Vidra-Vrancea
27. *Cireșele* „
28. *Frunza salcămului*, D-trești R-Sărat
29. *Foaie de salcâm* Muscel
30. *Foaie de salcâm* Gorj
31. *Butonași* „
32. *Foaie de jugastru* „
33. *Ciuperca* Dumitrești (Ilfov)
34. *Cârligul ciobanului* Muscel
35. *Cârligul ciobanului* Dorohoi
36. *Calea rătăcită* Muscel

Numerile 1—5, 7—19, 14—16, 19—28, 33 și 35 sunt luate din Colecția inedită a Doamnei *Elena Cuparencu-Șentea* institutoar în Dorohoi.

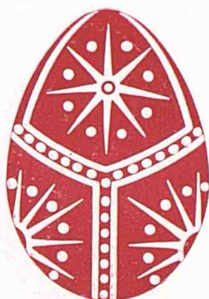
Numerile 13, 17, 18, 29, 34 și 36 sunt din lucrarea „*Sărbătorile Poporului*“ de *G. Rădulescu-Codin* și *D. Mihalache* (din părțile Muscelului) publicate de Academia Română în colecția: „*Viața poporului român*“. Vol. VII. pag. 49—51, București, 1909.

Numerile 6, 30—32. sunt din colecția I. Moisil, din care unele s'au publicat în Revista: „*Amicul Tinerimei*, An. I (1895) Târgul-Jiului, No. 7 pag. 4.

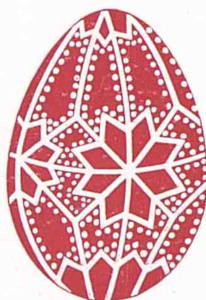
www.dacoromanica.ro

Tabla XVIII

1. Ceriul instelat

2. Soarele

3. Soarele

4. Stea

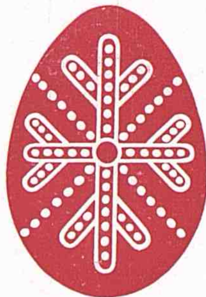

5. Stea

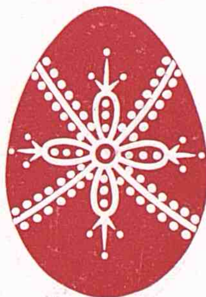

6. Stea

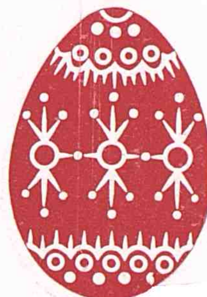

7. Stea

8. Fulgerul

9. Aeroplan

10. Cruce

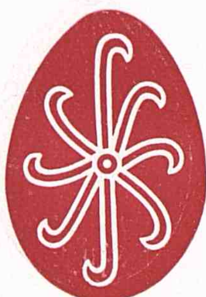

11. Cruce

12. Hora Paștelui

Ouă încondeiate cu numirile desenelor de pe ele.

www.dacoromanica.ro

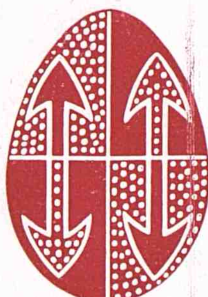
Tabla XIX

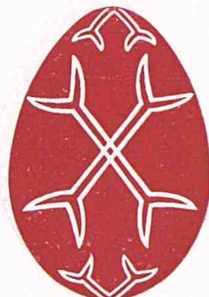

13. Morișcă

14. Salbă

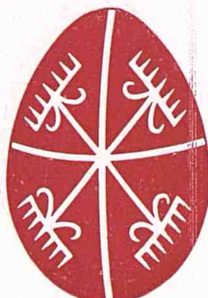

15. Cercei

16. Scară

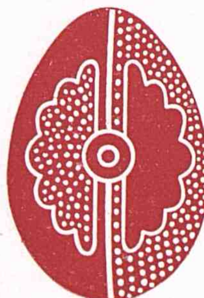

17. Fierul plugului

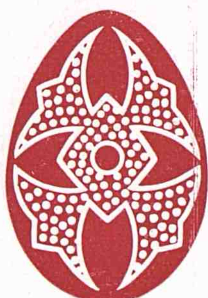

18. Furcă de fân

19. Furca

20. Greblă

21. Secere

22. Coada curcanului

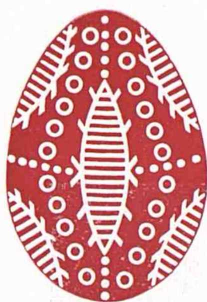

23. Aripile vulturului

24. Șerpi

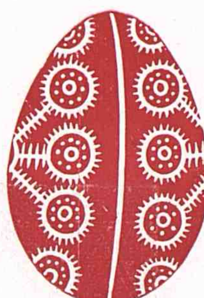
Ouă încondeiate

www.dacoromanica.ro

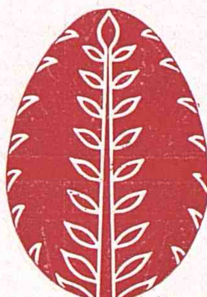
Tabla XX

25. Viermele

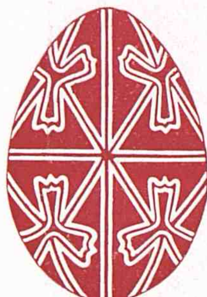

26. Floarea paştelui

27. Cireşele

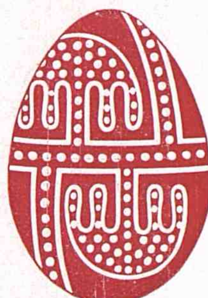

28 Frunza salcâmului

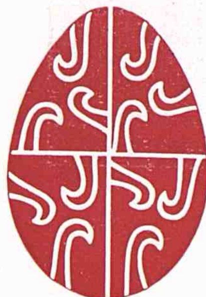

29. Foaie de salcâm

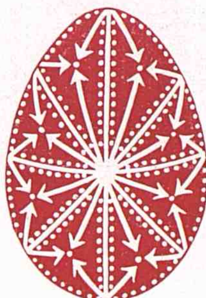

30. Foi de salcâm

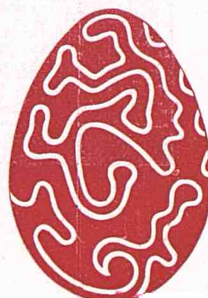

31. Butonaşi

32. Frunze

33. Ciupercă

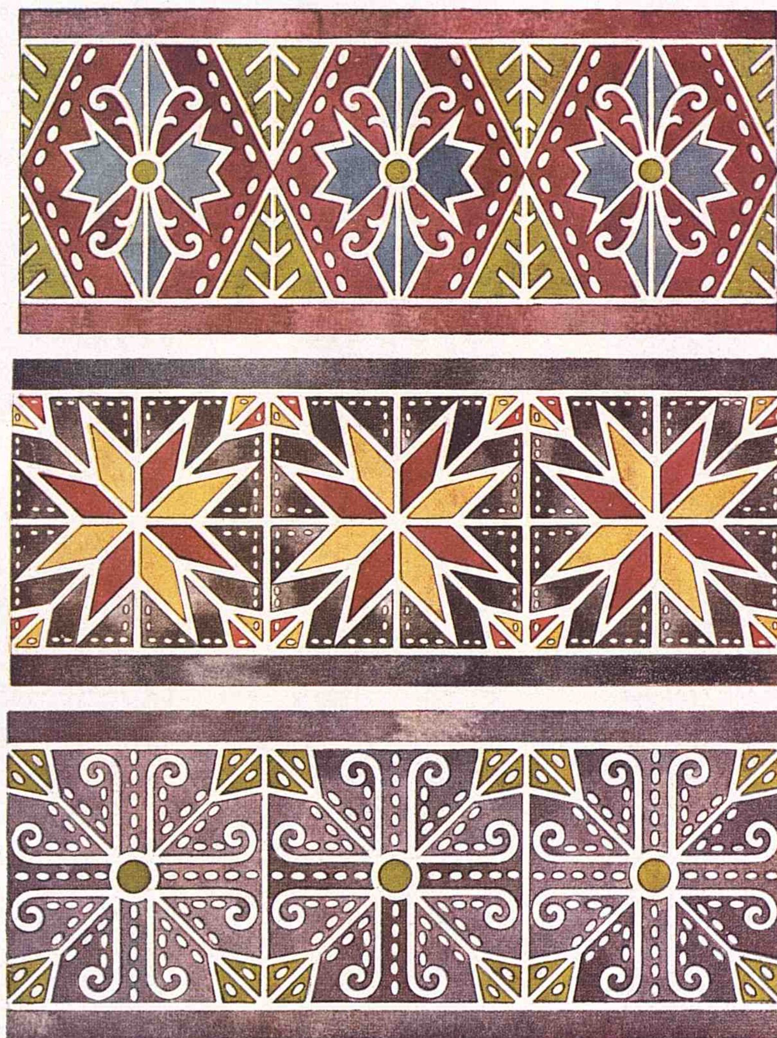

34. Cârligul ciobanului

35. Cârligul ciobanului

36. Calea rătăcită

Ouă încondeiate

www.dacoromanica.ro

Motive stilisate după oău încondeiate, în colorile de pe originale.

www.dacoromanica.ro

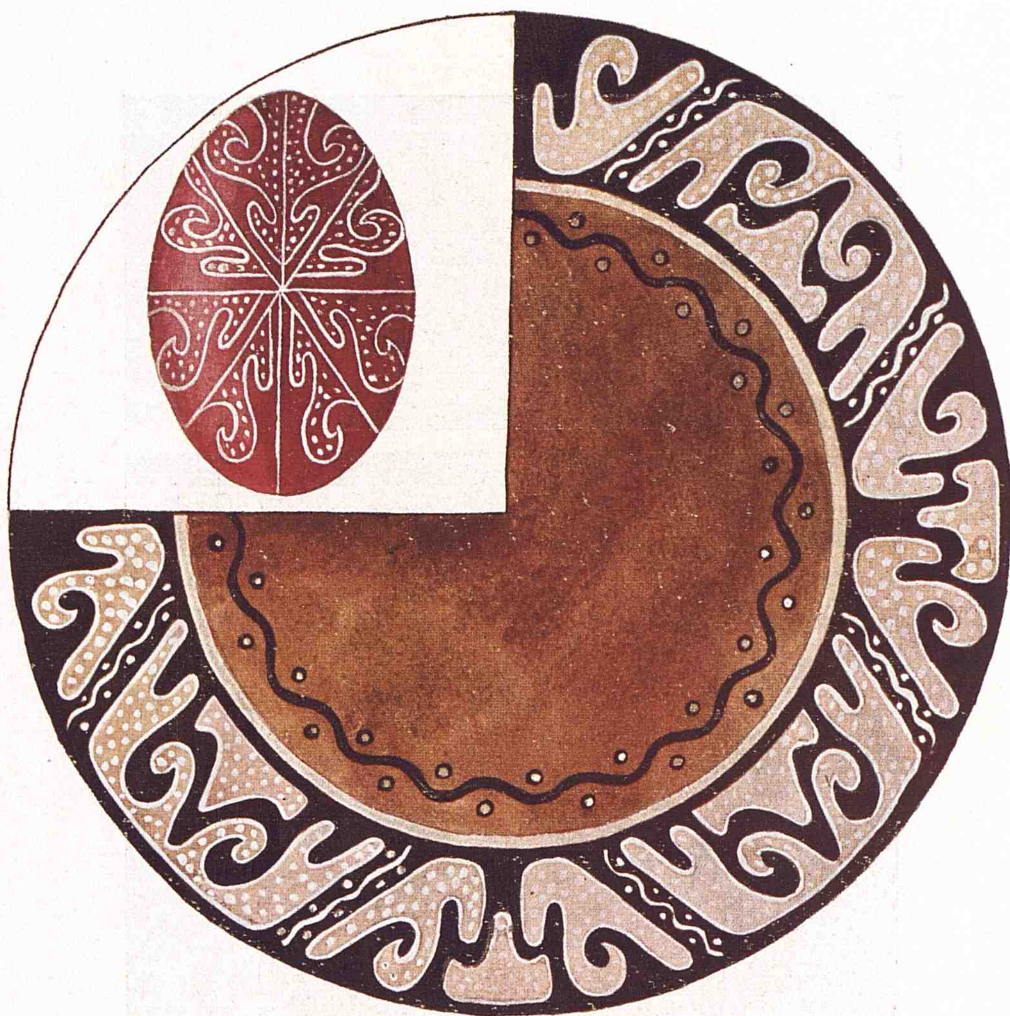
Tabla XXII

Motive stilisate după ouă încondeiate cu culorile originale.

www.dacoromanica.ro

Tabla XXIII

Motive după ou aplicate pe o farfurie.

www.dacoromanica.ro

Vas de teracotă.

Motive: Cârligul ciobanului ş. a.

www.dacoromanica.ro

Tabla XXV

Vas de majolică pentru flori.

Motive după ouă încondeiate (cârligul ciobanului).

www.dacoromanica.ro

Vas pentru flori.

Motive după ouă încondeiate:
Stele, Cârligul ciobanului, Cruci, Frunza bradului.

Biblio

www.dacoromanica.ro

Tabla XXVII

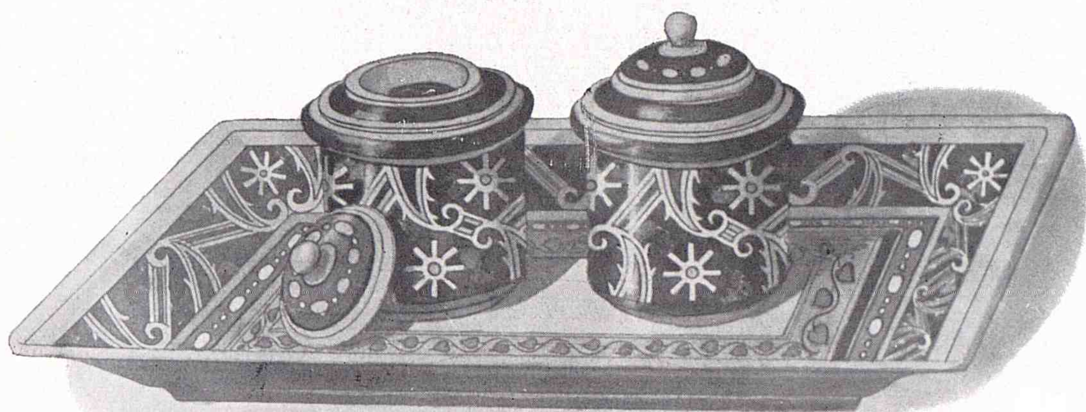
Cană

Motive după ouă încondeiate. Stele-Cârligul ciobanului
Coloritul ca și Vasul de pe tabla XXV sau motivele
stilizate de pe tabla XXI și XXII.

www.dacoromanica.ro

Călimară.

Motive după ouă încondeiate. Coloritul ca în obiectele de pe tabla XXV.

www.dacoromanica.ro

Tabla XXIX

a. Vas.

b. Farfurie.

Motive după ouă încondeiate.

www.dacoromanica.ro

Vas pentru flori.

Motive după ouă încondeiate.
Stele-Cârligul ciobanului, Frunza salcâmului.

www.dacoromanica.ro

Tabla XXXI

Vas pentru flori.

Motive după ouă încondeiate.
Stele, Cârligul ciobanului, Frunza salcâmului.

www.dacoromanica.ro

Tabla XXXII

Cană pentru vin.

Motive: Stele, Frunza salcâmului ș. a.

www.dacoromanica.ro

Tabla XXXIII

Farfurie.

Motive: Stele, Frunza salcâmului.

www.dacoromanica.ro

Farfurie

Motive: Cruce, frunza salcâmului

www.dacoromanica.ro

Ploscă

Motive: Cârligul ciobanului, Stea, Frunza salcâmului

www.dacoromanica.ro

Tabla XXXVI

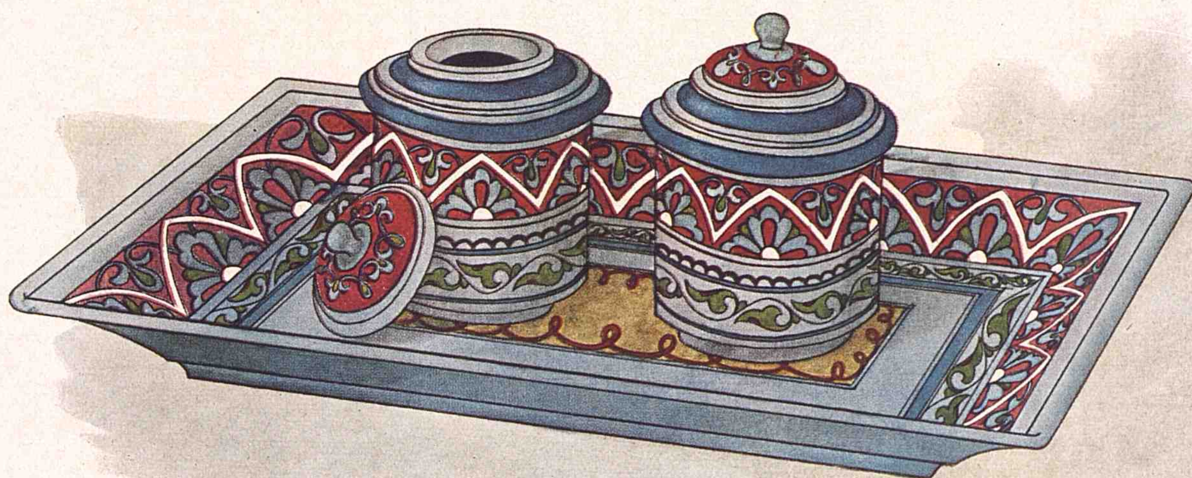
Vas.

Motive după ornamentația Bisericei Curtea de Argeș

www.dacoromanica.ro

Călimară

Motive după ornamentația Bisericei Curtea de Argeș

www.dacoromanica.ro

Tabla XXXVIII

Cană

Motive după ornamentația Bisericei Curtea de Argeș

www.dacoromanica.ro

Farfurie

Motive după ornamentația Bisericei Curtea de Argeș

www.dacoromanica.ro

Tabla XL

Ulcea - Cană

Forma și ornamentația vasului, după unul țărănesc din Gorj
Ramuri si frunza salcâmului.

R. P. R.
Statul Popular al Capit lei
Bibliotec Cent

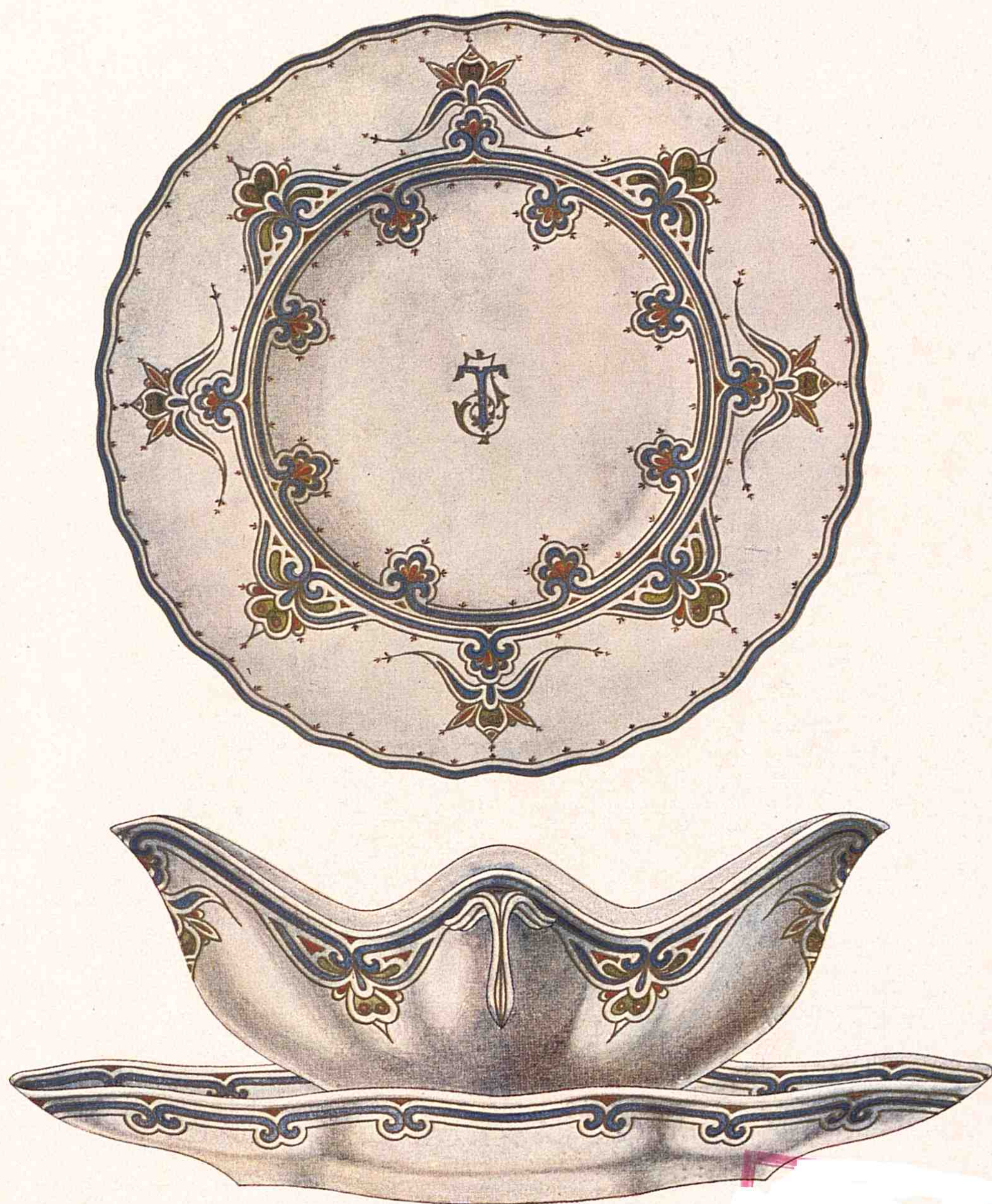
www.dacoromanica.ro

Cana (Majolica)

Motive după un pomelnic din suta XVIII-a

www.dacoromanica.ro

Motive după o evanghelie dela Mănăstirea Putna (Bucovina) din anul 1507.

www.dacoromanica.ro

Tabla XLIII

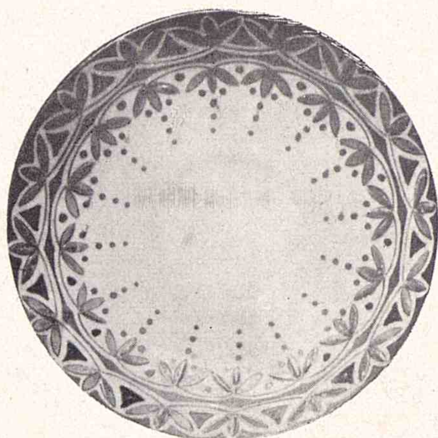
ЛВ ХВАВЪЗНЕНЇА. Ѿ ЛТ:-

Блгоизволнїемь ѡца и поспѣшенїемь сна и съвръшенїемь стго дха благочьстивыи и хрс
любивыи Іѡ Стефань воевода бжїю млтїю гсдрь земли молдавскои
еже ѿ бжїи прѣбывшжелдни граднѣсса нъвъ слѡвѣрдчителнїи сын. постѣифстї
понааччѧсьи тетроеѵгль. монастырю своемꙋ поутнѣскомꙋ. идеже храмъ оуспе
нїе прчтыѧ бцы. поустрѣ... его смрьть. и не поспѣ же съвршити. сн҃ъ
его Бгдⷣа воевода бжїю млтїю гсдрь земли молдавскои ѡ корѣ и съвръ
ши въздаши естьѡ почившаго родителѣ своего, Стефана воеводы. и за свое здравїе и спсе
нїе

Facsimil după Evanghelia dela Mânăstirea Putna din 1507
reprodusă din *Revista istorică, arheol. fil.* - București. Tabla 15. A.
după care s'au aplicat motivele la Farfuria și Sosiera de pe tabla XLII

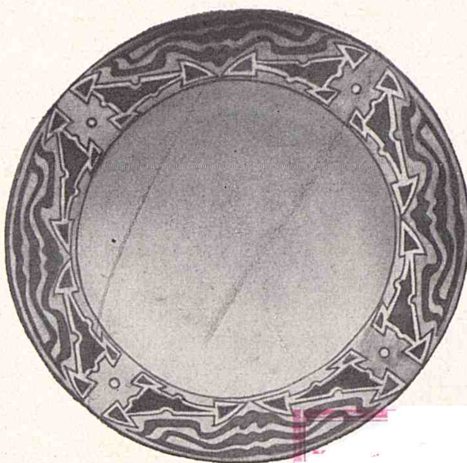
www.dacoromanica.ro

Tabla XLIV

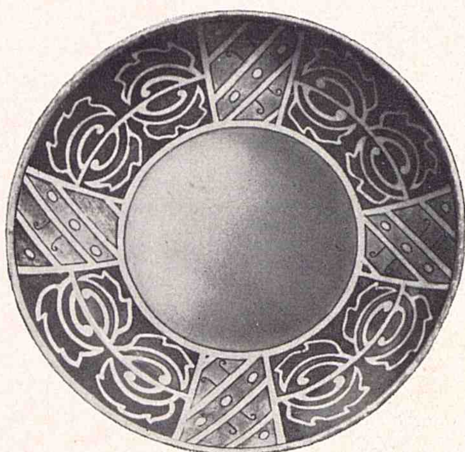

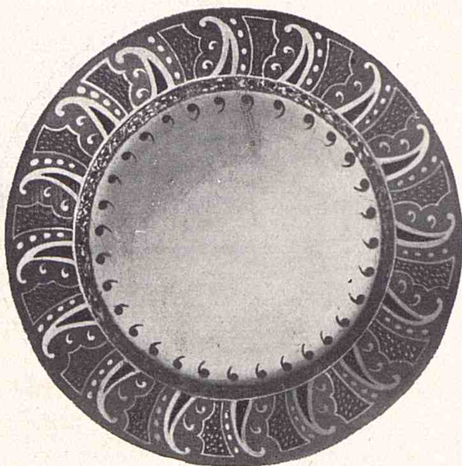

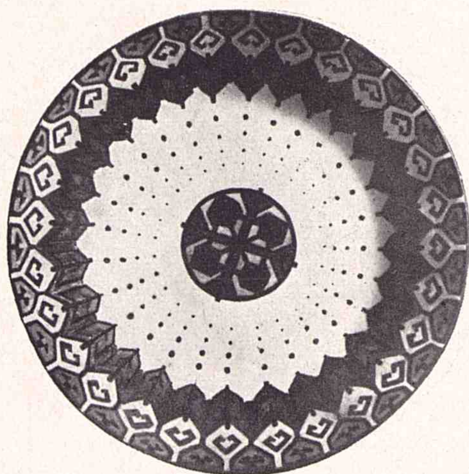
Motive după ouă încondeiate

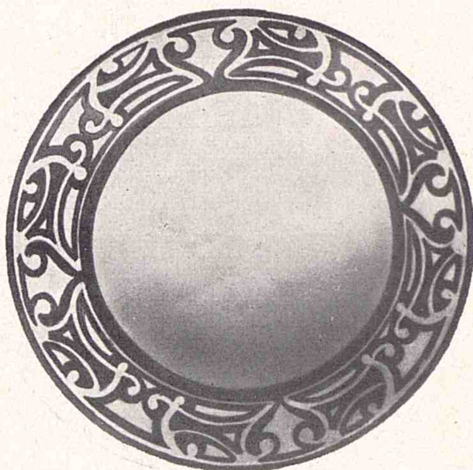
www.dacoromanica.ro

Tabla XLV

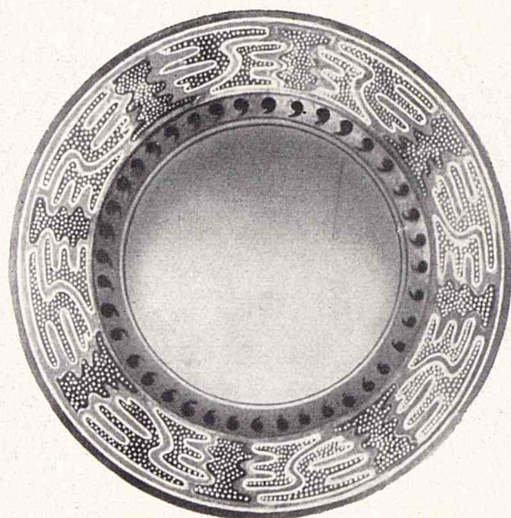

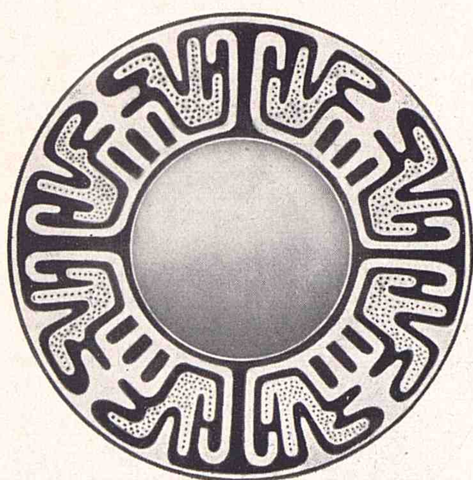

Motive după ouă încondeiate

www.dacoromanica.ro

Motive după ouă încondeiate

www.dacoromanica.ro

Tabla XLVII

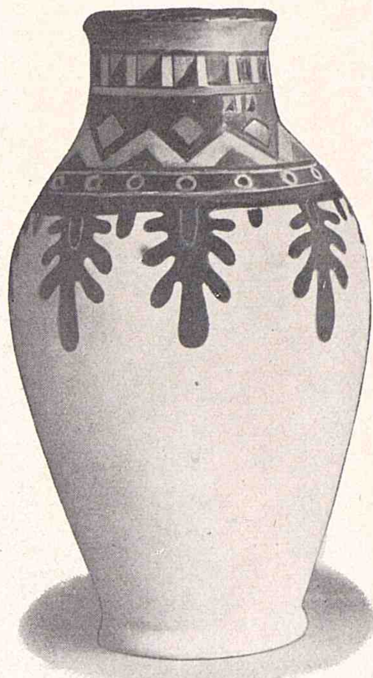

Motive după ouă, și după țesături

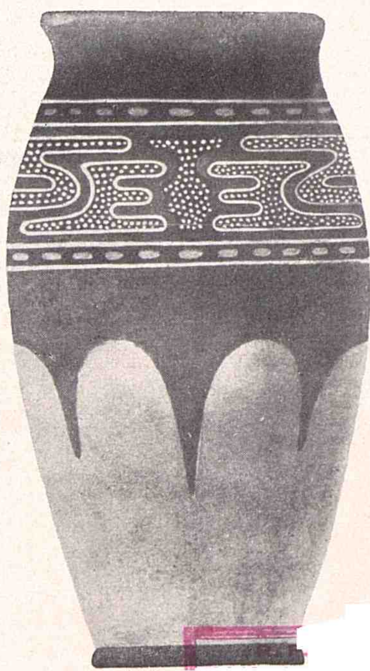
www.dacoromanica.ro

Tabla XLVIII

Motive după ouă încondeiate și după țesături

www.dacoromanica.ro

Vas

Motive după scoarțe

www.dacoromanica.ro

Tabla L

Motive după scoarțe

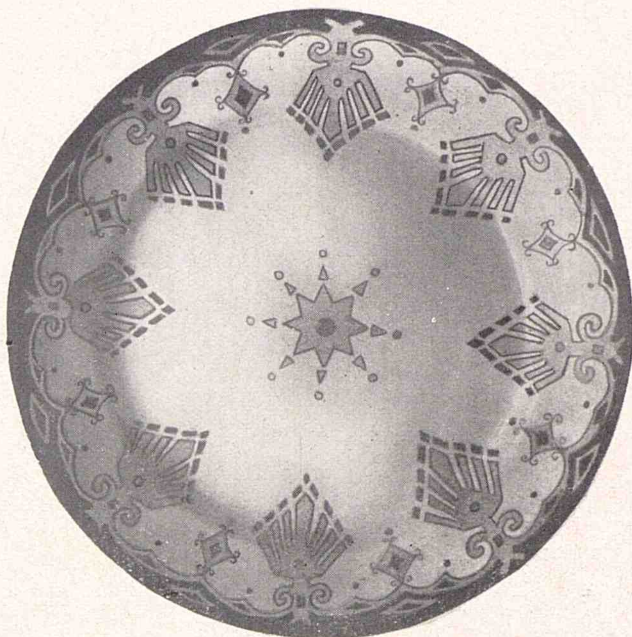
www.dacoromanica.ro

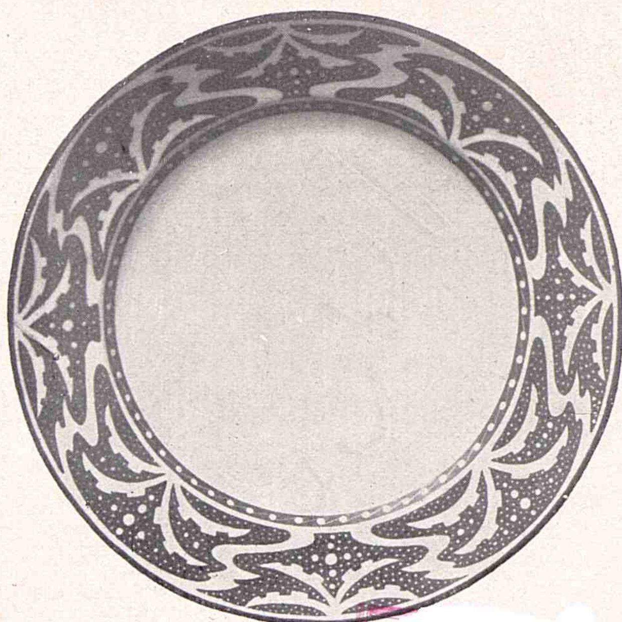
Tabla LI

Motive după scoarțe

www.dacoromanica.ro

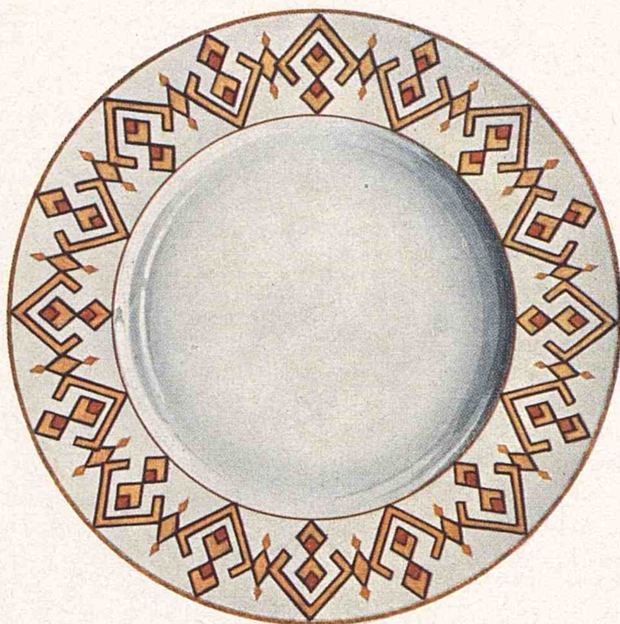

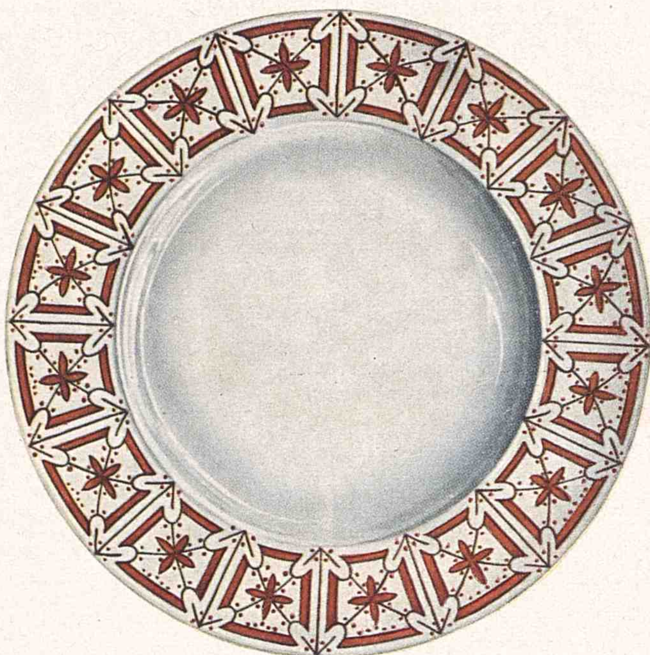
Motive după țesături

www.dacoromanica.ro

a.

b.

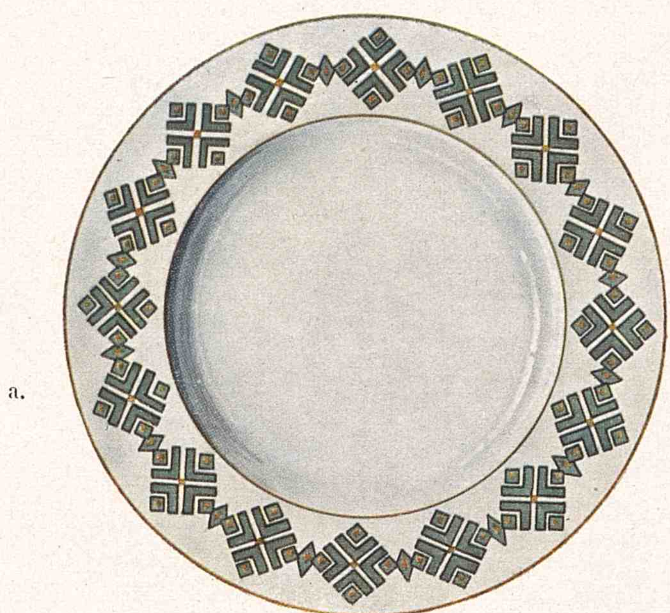

Motive după diferite țesături

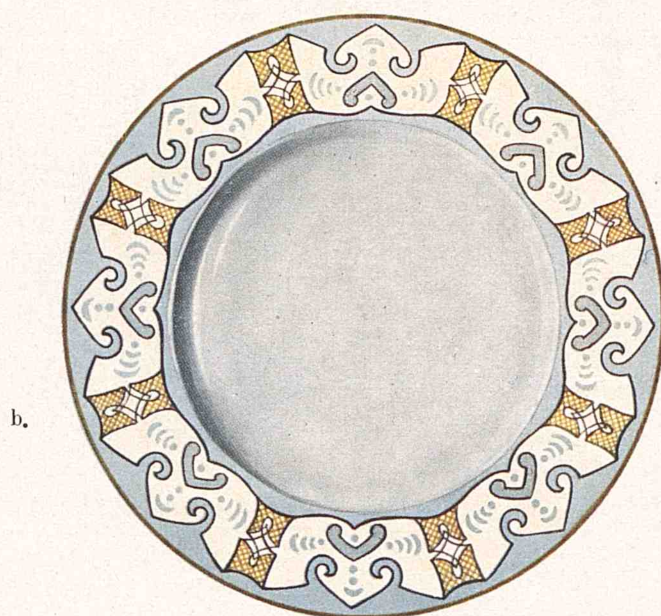
www.dacoromanica.ro

Tabla LIV

a.

b.

Motive după diferite țesături

www.dacoromanica.ro

Tabla LV

Proect de vas în stil Domnesc (bizantin)

Motive şi elemente din trecutul nostru

www.dacoromanica.ro

Tabla LVI

Proect de decor pentru un vas în stil romånesc

R. P.
Statul Popular al Capitalei
Bibliotec ent á

Reprezintă o horă. Motive străvechi, zăluța și alte motive

www.dacoromanica.ro

Prețul 200 Lei

www.dacoromanica.ro